

Mitteametlik.

11116

LINNASEADUS

11. JUUNIST 1892. a.
(1915. a. VÄLJAANNE)

HILISEMATE MUUDATUSTE JA TÄIENDUSTEGA NING
:: VENE SENATI JA RIIGIKOHTU SELETUSTEGA ::

KOKKUSEADNUD

E. DOLF

SISEMINISTEERIUMI ADMINISTRATIIV-OSAKONNA
DIREKTOR

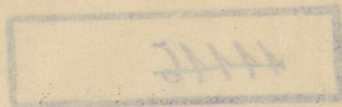
TARTU LINNA	
KESKRAAMATUKOGU	
3 262	EKS.
12109	

3 262

KOHTUMINISTEERIUMI KODIFIKATSIOONI-
OSAKONNA VÄLJAANNE

1927

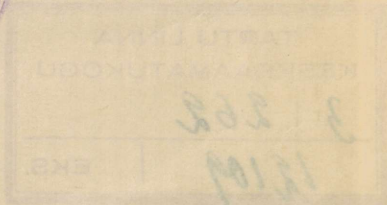

2

A 5501

Keskvangimaja trükikoda

11. juuni 1892. a. Linnaseadus, mis on praegu Eestis maksev, on mitmesti muudetud ja täiendatud hilisemate seadustega, ilma et oleks antud nende seaduste täielikku kodifikatsiooni. Selle tõttu tekitab nende seaduste käsitlemine tegelikult elus õige suuri raskusi. Kuid mitte ükski seda, need seadused on olemas ainult Vene keeles ja nad puuduvad müügil kas täiesti, või neid võib leida ainult harukordadel.

See asjaolu oli tõukeks kokku seada Linnaseadus maksval kujul eraväljaandena Eesti keeles.

Selle väljaande kokkuseadmisel on võetud aluseks 11. juuni 1892. a. Linnaseaduse 1915. a. ametlik väljaanne, kusjuures nende paragrahvide all, mis on hilisemate seadustega muudetud või täiendatud, on märgitud Vene seaduste ja valitsuse korralduste kogu või „R. T.“ number, milles vastav muutmise või täiendamise seadus on avaldatud. Samal viisil on märgitud 11. juuni seaduse need osad ja paragrahvid, mis on hilisemate seadustega kaotatud.

Linnaseadus on tegelikult käsitlemisel kutsunud esile laialise Vene Senati ja osalt ka meie Riigikohtu praktika. Selle praktika alal olen otstarbekohaseks pidanud välja noppida mõned tähtsamad seletused ja need mahutada vastavate paragrahvide alla, et kergendada seaduse õiget käsitlemist. Siia on koondatud ka raamatu kokkuseadja üksikud isiklikud märkused.

Raamat on varustatud sisujuhiga tähestiku järele.

E. Dolf.

Linnaseadus.

I. PEATÜKK.

Üldmäärused.

§ 1.

Linna omavalitsusele kuuluvad kohaliku valitsemise ja majanduse asjad, samuti ka teised asjad, mis eriseadustega tema peale pandud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

Märkus 1: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

Märkus 2: Käib Peterburi kohta.

§ 2.

Eriti kuulub linnaomavalitsuse võimkonda:

1. Linnaplaani ja selle hilisemate muudatuste kokkuseadmine, samuti ka linna paremine korraldamise eest hoolitsemine vastavalt plaanile ning temas ehituste korralikult teostamise järelevalve.

2. Linna heaks seatud maksude ja koormatuste korraldamine.

3. Linna liikuvate ja liikumata varanduste valitsemine.

4. Uulitsate, platside, sõidu- ja kõnniteede, avalikude aedade, puiesteede, kaldaradade (бечевниковъ), bulvarite (набережныхъ), sadamate, sildade, parvede (переправъ), kanalite, tamm-teede (гатеѣ), tiikide, kaevude,

kraavide, looduslikkude veejooksu kohtade jne. ehitamise ja korrashoidmise eest hoolitsemine.

5. Linna valgustuse, veevarustuse, kanalisatsiooni, mitmesuguste liikumise ja ühenduse abinõude, tapamajade ja nendega ühenduses seisvate linna ettevõtete, samuti ka muude avalikuks tarvitamiseks määratud ettevõtete ja ehituste ellukutsumine ja korrashoidmine; voori- ja üleveoteenistuse järelvalve.

Märkus: Puudutab veevarustuse olusid Moskvas.

6. Ettevaatuse abinõude tarvitamine tulekahjude, veeuputuste ja muude õnnetuste vastu, tuletõrje ja korstnapühkijate komandode ning tulekahju märguandmise korraldamine ja ülalpidamine, samuti ka varanduste tule vastu kinnitamise organiseerimise ja edendamise eest hoolitsemine.

7. Asutuste eest hoolitsemine, mille eesmärgiks on linna elanikkude kõlbluse tõstmine ja joomise ning liiderliku elu vastu võitlemine.

8. Linna algkoolide kui ka teiste õppeasutuste ellukutsumine ja ülalpidamine, mille asutamise ja ülalpidamise linn oma kanda on võtnud; tähendatud koolide ja õppeasutuste juhatamine õpetusandlises ja administratiivmajanduslises suhtes, samuti ka teiste õppeasutuste juhatamisest osavõtmine seadusega määratud piirides; koolieelse kui ka väljaspool kooli jagatava õpetuse organiseerimine; haridusliste ja üldkasulikkude asutuste, nagu: rahvaülikoolide, konservatooriumide, avalikkude raamatukogude, muuseumide, teatrite jne. asutamise eest hoolitsemine ning nendele asutustele abiandmine.

9. Näituste korraldamine; linna korralduses seisvate avalikkude ehituste ja muinasaja mälestusmärkide kaitse eest hoolitsemine.

10. Abinõude tarvitamine rahva tervishoiu kaitseks; abinõude otsimine kohalikkude tervishoidliste olude parandamiseks; linna elanikkudele arstiabi korraldamine, haigemajade, sünnitusmajade, linna apteekide, sanatooriumide ja sellesarnaste asutuste ellukutsumine ja ülalpidamine; linna surnuaedade asutamine ja valve nende tervishoidlise seisukorra üle; tervishoiu kuratooriumide asutamine; osavõtmine loomatervishoiu-politseilistest korraldustöödest.

11. Hoolitsemine elanikkude toitlusolude eest ja abinõude otsimine esimese järgu tähtsusega tarbeainete ning elukorterite puuduse ja kalliduse kõrvaldamiseks; selleks otstarbeks odavate korteritega elumajade, rahva söögi- ja teemajade ehitamine, asutamine ja nende ülalpidamine, samuti ka leiva, liha, piima, kütteainete jne. müügi organiseerimine.

12. Õigusteadlise abi korraldamine elanikkudele.

13. Vaeste eest hoolekandmine ja kerjamisele tökete tegemine; vaeste kuratooriumide asutamine.

14. Töökaitse; avalikkude tööde korraldamine, tööpuuduse vastu võitlemine; tööbörsede ja tööotsimiseks vahetalituse kontorite asutamine, samuti nende asutuste juhatamine; heategevate asutuste, kogukondliste töökodade ja öömajade ellukutsumine.

15. Omavalitsusel käsitada olevate abinõudega kohaliku kaubanduse ja tööstuse edendamiseks kaasa aitamine; turgude, laatade, kaubaladude, külmetusmajade jne. asutamine ja nende ülalpidamine; valve kauplemise korralikkuse üle; lähem järelvalve selle üle, et kaubanduses ja tööstuses tarvitataks seaduslikke mõõtusid ja kaalusid; rahaasutuste ellukutsumine Kred. Sead. määruste järele, samuti kaasabi andmine börse-asutuste loomiseks.

16. Linna statistiliste uurimiste toimetamine.

17. Linnategelaste kongresside korraldamine, kokkuleppe loomine maa-, linna- ja aleviomavalitsustega nende tegevuse ühendamiseks ja ühtlustamiseks ning nende vahel liitude asutamiseks erimääruste põhjal.

18. Seaduslike abinõude tarvitusele võtmine isiku ja seltskonna julgeoleku ning korra kaitseks; miilitsa korraldamine maksvate seaduste järele*).

19. Seadusega linnaomavalitsuse peale pandud sõjaväelise ja kodanlise valitsemise tarvete täitmine.

20. Asjad, mis eriseadustega (на основании особыхъ уставовъ и законоположеній) linnaomavalitsuse võimkonda antud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

*) Asutava Kogu poolt 17. dets. 1919. a. vastuvõetud politsei korraldusega („Riigi Teataja“ nr. 4/5 — 1920. a., seadus nr. 20) on 17. aprilli 1917. a. Vene aegne ajutine miilitsaseadus (Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 97, art. 537) kaotatud.

§ 3.

Balti kubermangude linnaomavalitsuste võimkonda kuuluvad peale eelmises (2) paragrahvis ülesloetud asjade ka järgmised asjad:

1) järelvalve teede ja sildade üle linna maa-aladel väljaspool linna piire;

2) linna postijaamade juhatamine seal, kus need linnaomavalitsuse valdamisel *);

3) käib Riia kohta.

§ 4.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

§ 5.

Linnaomavalitsuse tegevuse piirkonnaks on linna piirkond. Linnaomavalitsus teotseb temale alluvate asjade otsustamisel iseseisvalt.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

Märkus 1: Balti kubermangudes ei piirdu linnaomavalitsuse tegevuseala mitte üksi linna piirkonnaga, vaid ta laieneb ka patrimoniaal piirkondadele (kus need olemas), väljaarvatud need piirkonna osad, mis iseseisvate valdade maa-alasse kuuluvad, samuti ka linnaomavalitsuse korralduses seisvatele veealadele.

Märkus 2: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Linna piirkonna all mõistetakse tervet seda maa-ala, mis asub seespool linna territooriumi välist piiri. Sellesse territooriumisse kuuluvad nii ehituste alla määratud krundid, kui ka kõik teised maatükid, kusjuures seda territooriumi ei määra mitte linna ehituseplaan, mis märgib ära, kus lubatud on linna piirkonnas ehitusi püstitada, vaid administratiiv-piirkonna plaan. Kõik maad,

*) 28. mai 1911. a. seadusega vabastadi 1. jaan. 1912. a. Liivi-maa ja Eestimaa kubermangude linnad postijaamade ülespidamise kuludest (Sead. ja val. korrald. k. 1911. a. nr. 122, art. 1110).

mis sellel viimasel plaanil näidatud, tulevad linna, mitte maakonna piirkonda arvata, kuulugu need maad oma iseloomu poolest põllu-, heina-, karja- või aiamaa hulka. (Sen. ots. 4. sept. 1900. a. nr. 9349; 7. apr. 1909. a. nr. 3690; 4. juul. 1911. a. nr. 7640 ja teis.).

Sellejuures mõistetakse linna piirkonda kuuluvate maa-alade all mitte üksi neid maid, mis linnaomavalitsuse omanduses, vaid ka kõiki eraomanduses seisvaid maid. (Sen. ots. 10. dets. 1896. a. nr. 10065.)

2. Linnaomavalitsuse tegevuse piirkonda ei kuulu mitte üksi linna ehituseplaanil näidatud maa-alad, vaid kõik linna territooriumil asuvad maad; sellest selgub, et linna õigus hindamisemaksu võtta on laiendatud ka kinnisvarade peale väljaspool ehituseraiooni, kuid seespool linna territooriumi väliseid piire. (Sen. ots. 1. maist 1884. a. nr. 3287; 26. jaan. 1899. a. nr. 789; 21. märts. 1907. a. nr. 2995; 27. jaan. 1909. a. nr. 1007, 1008, 1009; 19. nov. 1910. a., nr. 14115.)

3. Kui maa (olgu see ka või talumaa) linnaplaani järele asub seespool linna territooriumi piire, siis on Linnaseaduse § 5 põhjal linnavolikogul täieline õigus talupoegi linna heaks maksu alla panna. (Sen. ots. 27. nov. 1873. a. nr. 37478; 19. dets. 1879. a. nr. 9958; 6. juun. 1895. a. nr. 4339.)

4. Et linnaomavalitsuse tegevuseala laieneb ka linna patrimonial piirkondadele (kus need olemas), siis tunnustas Vene Senat, et need piirkonnad on vabastatud kõigist maksudest ja koormatustest maaomavalitsuse heaks ja alluvad selles suhtes linnaomavalitsuse korraldustele. (Sead. ja val. korrald. k. 1882. a. nr. 26; Sen. ots. 19. märts. 1891. a. nr. 2912.)

§ 6.

Lähemad juhtnöörid linnaomavalitsuse tegevuse olemuse (существо) ja korra kohta antakse, asjade liigi järele, vastavates seadustes (уставахъ, положеніяхъ, и узаконеніяхъ).

§ 7.

Linnaomavalitsusel on õigus linna nimel üldiste tsiviilseaduste ning käesoleva seaduse põhjal omandada ja

võõrandada varandusi, sõlmida lepinguid, astuda kohustusvahekorda, avaldada tsiviilnõudeid ja kosta kohtus varanduslistes asjus, kohaldades määrusi, mis antud riiklistele asutustele *).

Seletused.

1. Kingitud või päranduse teel saadud kapitalide korraldajana ei tegutse linnavolikogu mitte kui linnaomavalitsuse organ, vaid kui asutus, kellele need kapitalid usaldatud kas otseteel kinkijalt või testamendiga, kusjuures järelvalve volikogu korralduste üle sarnaste kapitalide suhtes kuulub vastavale ministrile (S. K., X k. 1 jagu, § 986, 1092—1096). Sellepärast ei ole linnavolikogul õigust tarvitada sissetulekuid kingitud kapitalidest linna peal lasuvate kulude katteks. (Sen. ots. 26. juun. 1895. a. nr. 4717.)

2. On varandus linnale pärandatud teatavatel tingimustel ja need viimased linna poolt vastuvõetud, siis on nende tingimuste täitmine linnale sunduslik, valitsuse võim aga on kohustatud selle järele valvama, et linn neid tingimusi täidab. (Sen. ots. 28. jaan. 1914. a. nr. 1061.)

3. Liikumata varandused linna piirkonnas ning linnale antud maa-aladel, millele ei leidu pärijaid peale nende omanikkude surma, kui need omanikud ei kuulu mõisnikkude hulka, lähevad linna omanduseks, väljaarvatud seaduses (S. K., X k. 1 jagu, § 11727, 1914. a. väljaanne) eriti tähendatud juhtumused.

4. Liikumata varanduste sunduslik võõrandamine, samuti ka nende ajutine kasutamine või nende tarvitamisest osavõtmise õiguse maksmapanemine, kui see mõnesugustes riiklistes või kogukondlistes huvides tarvilik, võib leida teostamist mitte muidu, kui õiglase ja korraliku tasu eest. (S. K., X k. 1 jagu, § 575, 1914. a. väljaanne.)

5. Maa-alad, mis linna ehituseplaani järele tänavate või avalikkude platside ning parkide alla võetakse, lähevad linna omanduseks vabal kokkuleppel nende omanikkudega. Kokkuleppe puudumisel võõrandatakse need maa-alad linnale Vabariigi Valitsuse otsusega vastava

*) Need määrused sisalduvad Ts. Kp. S. (1914. a. väljaanne) §§ 1282—1299, 1300—1315.

linnaomavalitsuse ettepanekul. („R. T.“ 27. maist 1924. a. nr. 68, sead. nr. 26.)

6. On maa uulitsa alla võtmine ja uulitsa ehitamine sündinud maa omanikkude eneste soovil, kuid ei ole ette võetud selle maa võõrandamist ei sunduslikult ega vabal kokkuleppel, siis ei ole linn mitte kohustatud omanikkudele selle maa eest tasu maksma. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. sel. 1903. a., nr. 3139.)

7. Obroki korratult maksmise puhul võib krundi põlise tarvitamise õiguse määrata müügile avalikul pakumisel, kuid ei ole lubatud seda õigust korratult tarvitajalt ära võtta, kui see poolte vahel sõlmitud lepingus ei ole ette nähtud. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. sel. 1902. a. nr. 107.)

8. Linna obroki kruntide pidajad ei ole Balti kubermangudes ilma linna nõusolekuta mitte õigustatud oma obroki õigust osade viisi võõrandama. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. sel. 1901. a. nr. 94.)

9. Linnaseaduse § 7 põhjal võib linnavalitsus linnavolikogu volitusel vabade summade puudusel anda välja vekslid maksude kindlustuseks linnale tellitud kaupade eest. (Sen. ots. 17. jaan. 1903. a. nr. 507.)

10. Linnaomavalitsusele kuuluvate varanduste üürile või rendile andmine sünnib üldisel alusel Linnaseaduse määruste järele. (S. K., X k. 1 jagu, § 1710, 1914. a. väljaanne.)

11. Linnaseaduse §§ 2, 7 ja 63 p. 9 põhjal ning Valitseva Senati mitmekordsete seletuste järele (otsus 16. maist 1897. a., nr. 6169; 11. maist 1898. a., nr. 5269, 29. dets. 1898. a. nr. 13371 ja teis.) on linnaomavalitsustele õigus antud linna päralt olevaid varandusi valitseda ja määrata nende varanduste kasutamise viise. Sellepärast ei ole volikogu, lükates tagasi linna maa rentniku palve rendi alandamise suhtes, mitte seadust rikkunud ega oma võimupiiridest üle astunud. (Sen. ots. 1. maist 1901. a., nr. 4480.)

12. Linnavolikogul on õigus linnale kuuluvaid poode ja müügikohte turuhoones üürile anda avaliku pakkumise teel või neile hinda määrata oma äranägemisel. (Sen. ots. 19. sept. 1878. a., nr. 8573.) Samuti on volikogul täieline õigus linna varanduste rendile andmist korraldada kellele ta seda heaks arvab ja missuguse hinnaga

ta seda teha soovib. (Sen. ots. 28. märtsist 1872. a., Nasõrova asjas.) Sedasama tuleb tähendada ka linna kaalude ja mõõtude väljarentimise kohta. (Sen. ots. 11. juul. 1911. a., nr. 7876.)

13. Linnaseaduse § 2, 7 ja 63 p. 9 järele on linna varanduste, kapitalide ja tuluallikate kasutamise viiside määramine täiesti linnavolikogude hooleks jäetud, kusjuures linna varanduste ja tuluallikate võõrandamisel või väljarentimisel linnavolikogul õigus on kas selleks avalikku pakkumist määrata või varandusi ja tuluallikaid võõrandada või rendile anda ilma avaliku pakkumiseta, ja et pärast pakkumise toimetust voliikogust otselt ära ripub, kas müüa või rendile anda varandust või tuluallikat sellele isikule, kes pakkumisel kõigesuuremat hinda lubanud, või mõnele teisele uutel tingimustel. Samuti on volikogul täieline vabadus avaliku pakkumise nurjamineku korral varandust või tuluallikat väljarentida sellele, kellele ta seda heaks arvab, hoolimata teistelt isikutelt tehtud tingimustest. (Sen. ots. 26. maist 1898. a., nr. 4547; 23. nov. 1910. a., nr. 14517.)

14. Maksvate seadustega ei ole linnaomavalitsustele mitte õigust antud eraisikutelt või ametnikkudelt sissenõuda tasu nende poolt sünnitatud kahjude eest vastuvaidlemata korras. (Sen. ots. 17. veebr. 1898. a., nr. 2544.)

15. Senati mitmekordse seletuse järele (ots. 8. apr. 1898. a., nr. 4184; 12. märts. 1910. a., nr. 3738 ja teis.) ei ole linnaomavalitsused mitte õigustatud otsusi tegema vastuvaidlemata korras sissenõuda kahjusid, mis tehtud linnaomavalitsuse ametnikkude poolt, vaid nad võivad Linnaseaduse § 148 põhjal ainult küsimuse üleslõsta nende isikute vastutusele võtmiseks, või Linnaseaduse § 7 järele Tsiv. Kp. S. § 1330¹ ja järgmiste põhjal esineda kohtus nende vastu tsiviilnõudmisega. (Sen. ots. 7. maist 1916. a., nr. 6948.)

16. Senati korduvate seletuste järele (ots. 30. jaanuarist 1897. a., nr. 1306 ja teis.) kuuluvad vaielusasjad linnaomavalitsuste ja eraisikute ning mitmesuguste asutuste vahel varandustesse puutuvate õiguste kohta lahendamisele mitte administratiiv-, vaid kohtukorras. (Sen. ots. 28. apr. 1898. a., nr. 3610.)

17. Omavalitsusasutuse esimees või liige võivad asutuse nimel kaebust tõsta ainult sel korral, kui asutus on neid seks eraldi volitanud. Kaebusele tulevad juure lisada tõendused, et asutus on otsustanud teatavas asjas kaebust tõsta ja volitab seda ja seda sellekohase kaebusega esinema.

Kroonu ja omavalitsuse asutuste kaebuskord on ühine ja Ts. Kp. S. §§ 1285 ja 1286 ette nähtud, nagu see Linnaseaduse § 7-st selgub. Sama kord oli ka Vene semstvoasutuste kohta maksev. (Semstvoseadus, § 4, Sead. K. II k.). (Riigik. adm. t. nr. 226 — 1921. a.).

18. Linnaseaduse § 95 ei määra sugugi, et linna kohtuasju ajama on volitatud ainult linnavalitsus. § 95 on küll öeldud, et linnavalitsus „nõuab ja kostab kohtus linna varanduslistes asjus“, kuid sellest ei või sugugi järeldada, et kõigis linna kohtuasjades võivad kohtus nõudjana ja kostjana esineda ainult linnavalitsuse poolt volitatud volinikud ja et linnavolikogul ei ole üldse õigust volinikku valida kohtus väljaastumiseks linna kohtuasjus. (Riigik. ots. 7. nov. 1924. a. „Riigi Teat.“ lisa 1924. a. ots. nr. 34.)

19. Linnaseaduse § 115, 116, 120 ja 126 mõttest selgub, et linnaomavalitsuses peale § 115 tähendatud isikute on veel palju teisi nii valitud kui ka linnavalitsuse poolt määratud isikuid. Kõik need on ametlikud isikud, kes võivad kohtus linnavalitsuse nimel viimase volinikkudena Ts Kp. S. § 1285 põhjal nõuda ja kosta, nende hulgas ka linnavalitsuse raamatupidaja. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. sel. 1903. a. nr. 96.)

20. Maks täitmise lehe järele, mis tuleb esitada linnavalitsusele, kuulub linnaomavalitsuse sunduslike kulude hulka ja peab sellepärast võetama linna üldsesse kulude eelarvesse. (Sen. ots. 24. jaan. 1905. a. nr. 633.) Sellejuures ei või linna kehv rahaline seisukord olla põhjuseks esitatud täitmise lehtede järele maksmisest äraütlemiseks, vaid linnaomavalitsus on kohustatud abinõusid otsima linna rahalise seisukorra parandamiseks ja temalt täitmise lehtede järele saada olevate summade õigeajaliseks tasumiseks. (Sen. ots. 30. dets. 1910. a., nr. 16679.)

21. Linna- ja maaomavalitsustelt väljamõistetud raha-

liste nõudmiste täitmist peab pöörama ainult rahasummade, jooksvate maksude ja sissetulekute ning tagavara kapitalide peale, kusjuures Senat soovitab kulud selles asjas katta eelarve summade ülejääkidest, viimaste puudumisel aga tuleb viivitamata lisaeelarve kokku seada. (Sen. ots. 24. nov. 1908. a., nr. 15442; 9. juun. 1911. a., nr. 6606; 6. juul. 1911. a., nr. 7773.)

§ 8.

Linna asunduse päralt olevad maad, mis määratud linnaplaani järele platsideks, uulitsateks, põikuulitsateks, kõnniteedeks, läbikäikudeks ja kaldaradadeks *) või nende aset täitvateks sadamateks ja bulvariteks, samuti ka linna maadest läbiviivad veeteed, jäädes linna omanduseks, on kõigile üldiselt tarvitada.

Seletused.

1. Teedeseaduse § 358 ja 359 (§§ 110, 111 ja 114, — 1916. a. väljaanne) täpse mõtte järele on metsakauplejatel õigus kaldaradasid maksuta tarvitada oma kaupade ladukohaks ainult ajutiselt, kuni abinõude leidmiseni kaupade edasitoimetamiseks määratud kohale parvetaamise või muul teel, mitte aga kaupade alaliseks ladukohaks nende isikute päralt olevate ettevõtete või vabrikute jaoks. (Sen. ots. 14. jaan. 1897. a., nr. 105.)

2. Kas võib looduslik kaldarada linnades olla eraomanduseks? Sen. Tsiv. Kassats. Depart. leidis, et Teedeseaduse määrustest (§§ 359—363, 377 ja märk. § 369 juure, 1893. a. järg). (§§ 110, 112, 113, 116, 117, 118, 122, 124, 130, — 1916. a. väljaanne) looduslike kaldaradade kohta selgub, et seadus, kohustades kaldaäärseid omanikke andma kaldarada üldiseks tarvitamiseks laevasõidu otstarbeks, jätab selle viimase kohta tema omanikule alles omandusõiguse, mis aga on kitsendatud kõrvaliste isikute tarvitamiseõigusega. Sellepärast ei ole mingit kahtlust, et omanik võib kaldarada alla kuuluva maa-alateistele edasi müüa, kuid ainult samade õigustega, mis

*) Kaldaradadesse puutuvad määrused sisalduvad Teedeseaduse (S. K., XII k. 1 j. — 1916. a. väljaanne) §§ 110—143 ja Balti Eraseaduse §§ 1028—1030 ja 1037.

tal enesel selle maa-ala kohta on. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. ots. 1900. a., nr. 14.)

3. Teedeseaduse § 359 (§§ 113, 118, — 1916. a. väljaanne) mõtte järele ei ole lubatud kaldaradaks määratud maa-alale ehitusi püstitada. (Sen. ots. 6. juun. 1901. a., nr. 5647.)

4. Et linna uulitsate ja platside tarvitamine — hoolimata sellest, kelle päralt on nende alla kuuluv maa, — seisab linnaomavalitsuse kaitse all, siis ei või ka uulitsate ja platside sulgumine linnades eraisikute võimupiiri antud saada, kuigi maa uulitsate ja platside all on nende omanduseks. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. ots. 1893. a., nr. 26.)

5. Linnaseaduse § 8 põhjal kuulub lubade andmine või mitte andmine torude panemiseks käesolevas paragrahvis ülesloetud kohtadel, mis määratud üldiseks tarvitamiseks, linnaomavalitsuse võimkonda. (Sen. ots. 21. apr. 1900. a., nr. 3637.)

6. Linna uulitsate üldise tarvitamise õiguse põhjal võib igaüks neid tarvitada ainult seadusega määratud piirides, s. o. käimiseks ja sõiduks, mitte aga mõneks muuks otstarbeks (näit. elektri õhukaabelite tõmbamiseks, ja väljaspool neid piire loetakse kõrvalise isiku igasugune vastutegevus linna omanduseõiguse rikkumiseks, kuigi sarnane vastutegevus millegiga ei kitsenda ei üldist tarvitamist ega linna päralt olavate teiste omanduseõiguste kasutamise võimalusi linna poolt. (Sen. Tsiv. Kassats. Depart. ots. 1912. a., nr. 129.)

7. Ehituseseaduse § 183 ja Linnaseaduse § 8 mõtte järele ei või linna uulitsaid, mis määratud üldiseks tarvitamiseks, omavoliliselt kitsendada neile mõnesuguste ehituste püstitamisega. (Sen. ots. 19. okt. 1909. a., nr. 10566.)

8. Linnaomavalitsuse korraldused Linnaseaduse § 8 tähendatud varanduste suhtes on piiratud ainult sedavõrd, kui palju sarnased korraldused nende varanduste üldist tarvitamist takistavad. Sellepärast ei ole linnavolikogule mitte keelatud anda üksikuid veikesi maatükke käesolevas paragrahvis nimetatud kohtadel kellegile ajutiselt kasutada, kui ainult sarnane kasutamiseksandmine nende kohtade üldist tarvitamist ei takista. (Sen. ots. 6. veebr. 1897. a., nr. 1830; 4. okt. 1911. a., nr. 10634;

18. nov. 1911. a., nr. 13052; 25. nov. 1911. a., nr. 13524; 29. jaan. 1913. a., nr. 1152—1154; 4. veebr. 1913. a., nr. 1530.)

9. Linna uulitsa all oleva maa andmine eraisikule kasutamiseks mitte ajutiselt vaid jäädavalt, kuigi see uulitsa tarvitamist üldhuvides ei takista, ei või Ehituse-seaduse §§ 281 ja 298 põhjal sündida mitte muidu, kui linnaplaani vastava muutmisega seaduses ettenähtud korras. (Sen. ots. 6. veebr. 1897. a., nr. 1830; 5. juulist 1913. a. nr., 7838.) Sarnaseks plaani muutmiseks tuleb samme astuda enne volikogult tehtavat võõrandamise otsust. Linnavolikogu palved plaani muutmise kohta tulevad esitada Linnaseaduse § 78, III j., p. 2 (praegu § 79) korras. (Sen. ots. 18. okt. 1910. a., nr. 12533; 28. dets. 1910. a. nr. 16509.)

Märkus: Siseministri ametvõimu funktsioon linna ehitusplaani ja selle muudatuste kinnitamise alal on 5. mai 1922. a. seaduse põhjal („Riigi Teataja“ nr. 61/62 — 1922. a., sead. nr. 30) läinud teedeministrile.

10. Linn on linna uulitsate, platside ja muude üldiseks tarvitamiseks määratud kohtade omanik ja ainult sarnased linnaomavalitsuse korraldused nende kohtade suhtes ei ole seadusega kokkukõlas, mis rikuvad vaba käimise ja sõitmise õigust. (Vene Tsiv. Sead., S. K., X k. 1 j., § 434) nendel kohtadel. Selle õiguse rikkumiseks aga ei saa tunnustada linnavalitsuse lepingut ettevõtjaga, millega viimasele antakse ainuõigus mitte käimiseks ja sõiduks linna uulitsatel, vaid autode liikumise sisseseadmiseks sõitjate ja kauba veoks. (Sen. ots. 17. jaan. 1913. a., nr. 673.)

11. Ehk küll 1892. a. Linnaseaduses ei leidu kindlat näpunäidet selle kohta, et linnavolikogul õigus on maksu (налог) võtta kohtade eest, mis ta linna uulitsatel ja platsidel kellegile ainuõigusena tarvitada annud, ei saa seda õigust, mida linnad igalpool kasutavad, siiski mitte selle seaduse väljaandmisega äramuudetuks lugeda, sest et viimases ei leidu samuti ka määrust, mis sarnase maksu võtmise ära keelaks. Just vastupidi, 1892. a. Linnaseaduse §§ 63 (p. 13) ja 108 sisu järele tuleb järeldada, et linnaomavalitsustel ka praegu õigus on seda maksu võtta. Linnaseaduse § 8 mõtte järele aga on

linnaavalitsuse korraldused selles paragrahvis nimetatud varanduste suhtes piiratud ainult sellevõrra, kui palju need korraldused takistavad varanduste üldist tarvitamist. Sellepärast ei ole linnavolikogule mitte keelatud lubada väikesi platse käesolevas paragrahvis tähendatud kohtadel anda kellegile ainuõiguseks ajutiseks kasutamiseks, kui ainult sarnane kasutamiseks andmine ei takista nende platside üldist tarvitamist. (Sen. ots. 31. märts. 1896. a. — Bresti linnapea kaebuse asjas; 15. juul. 1908. a. nr. 8769.)

12. Samuti ei või Senati seletuste järele (ots. 30. sept. 1897. a. nr. 11184; 10. veebr. 1898. a. nr. 1573 ja teis.) lugeda seaduse rikkumiseks, kui linnavolikogu annab mõne ilu-puiestiku eraisikule tarvitada (mitte jäädavalt vaid ajutiselt, näit. muusika ajal) ja selle tarvitamise eest (muusika ajal) maks (плата) määratakse. (Sen. ots. 22. veebr. 1899. a. nr. 1784.)

13. Linnaomavalitsusel on õigus voorimeestele alalised seisukohad linna uulitsatel ja platsidel kindlaks määrata. (Sen. ots. 22. veebr. 1910. a. nr. 2760), kuid tal ei ole õigust nende kohtade tarvitamise eest voorimeestelt maksu võtta. (Sen. ots. 6. okt. 1913. a. nr. 11056.)

§ 9.

Peale maksude (сборовъ), mis määratakse vastavate maa- või linnaomavalitsuste või seisusliste asutuste poolt neile antud seaduste põhjal, ei või linna elanikkudele peale panna mingisuguseid makse (подати), koormatusi (тягости) või kohustusi (службы) muidu, kui seaduseandlisel teel.

§ 10

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 11

Järevalve linnaomavalitsuse tegevuse seaduslikkuse üle pannakse kubermangu komissari*) peale.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Märkus: Meil maksvuseta.

*) Kubermangu komissari amet on kaotatud ja järevalve linnaomavalitsuse tegevuse seaduslikkuse üle on 11. okt. 1919. a. Oma-
valitsuse ajutise järevalve seaduse järele („R. T.“ nr. 78 — 1919. a., sead. nr. 149) läinud siseministrile.

§§ 12—18.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 19.

Kohtades, mis alluvad valitsemise korras sõjaminist-rile, on viimasel linnaomavalitsusesse puutuvais asjus kõik õigused ja kohused, mis on selle seaduse põhjal sise-ministril.

Märkus 1: Meil maksvuseta.

Märkus 2: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 20.

Linn võib tarvitada pitserit linna vapiga.

II. PEATÜKK.

Linnaomavalitsuse asutuste koosseisust, tegevusealadest, võimupiiridest ja teotsemise korrast.

§ 21.

Linnaomavalitsuse moodustavad:

1. linnavolikogu ja
2. linnavalitsus ühes selle juuresolevate täidesaat-vate asutustega.

Linnades, kus elanikke mitte vähem kui sadaviis-kümmend tuhat, linnavolikogud võivad asutada jaoskonna linnaomavalitsusi selleks antud ajutiste määruste põhjal. (Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 95, art. 529.)*)

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 22.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 95, art. 529.

*) Ajutised määrused on Riigikogu poolt 16. novembril 1926. a. vastuvõetud Linnavolikogude valimise seadusega („R. T.“ nr. 84 — 1926. a., sead. nr. 89) kaotatud. Sellega tuleb § 21 teine lõige lugeda tühistatuks.

I. OSA.

Linnavolinikkude valimisest.

§§ 23—55.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 95, art. 529.

II. OSA.

Linnavolikogust.

§§ 56—57.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 95, art. 529.

§ 58.

Linnavolikogu koosneb määratud arvust volinikkudest, keda linna elanikud valivad linnavolikogu liikmete valimiseks antud Ajutiste määruste põhjal. (Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 95, art. 529.)*

Linnavolikogu liikmetele võib volikogu otsuse põhjal linna summadest maksta: Moskvast mitte üle viie rubla, kubermangu ja oblasti linnades ning linnades, kus olemas linnapealikud, mitte üle kolme rubla, muudes linnades aga mitte üle kahe rubla iga osavõetud volikogu koosoleku eest.

Enne ametikohuste täitmisele asumist annavad volikogu liikmed pühaliku tõotuse nende kohuste ustavaks täitmiseks.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

*) Linnavolikogu liikmete valimiseks 15. apr. 1917. a. antud Ajutised määrused, samuti ka nende määruste hilisemad muutmise ja täiendamise seadused („R. T.“ nr. 147/148 — 1920. a., sead. nr. 311; nr. 219/220 — 1920. a., sead. nr. 614; nr. 3 — 1921. a., sead. nr. 22) on oma maksvuse kaotanud ja nende asemele on astunud Riigikogu poolt 16. nov. 1926. a. vastuvõetud Linnavolikogude valimise seadus („R. T.“ nr. 84 — 1926. a., sead. nr. 89).

§ 58¹.

Linnavolikogu juhatab isik, keda volikogu volinikkude hulgast üheks aastaks valib *). Juhataja valimisega ühel ajal volikogu valib volinikkude hulgast ka tema asetäitja. Volikogu juhataja ja tema asetäitja ei või linnaomavalitsuses pidada mingisuguseid ameteid, peale aumetite, samuti ei või nad ka olla kohaliku ringkonnakohtu liikmed (administratiiv-osakonnas)**). Linnavolikogu juhataja õigused ja kohused on ülesloetud siia juurelisatud määrustes.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869 ja nr. 245, art. 1744.

§ 59.

Kaotab keegi volinikkudest aja jooksul, mille kestvuseks ta valitud, valimisest osavõtmise õiguse (Ajut. määrused linnavolikogude liikmete valimiseks, § 4 ja 5***)) või astub ta volinikust tagasi, — siis loetakse ta lahkunuks ja tema asemele astub, kuni valimiste aja lõpuni, järjekorraline kandidaat vastavast volinikkude kandidaatide nimekirjast (samad Ajut. määrused, § 27). Kandidaat, kes valimisest osavõtmise õiguse kaotanud, kustutatakse volinikkude kandidaatide nimekirjast.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Linnaseaduse § 59 mõtte järele tulevad isikud lugeda volikogust lahkunuks sellest momendist, kunas nad tagasiastumise teadaande on esitanud, mispärast sarnase teadaande esitamisele järgneb otsekohene voliniku

*) Uus volikogu valib oma esimesel koosolekul volikogu juhataja linnapea juhatusel (Vene siseministeeriumi seletus, mis antud telegrafi teel ühele kubermangu komissarile).

**) Veneaege seaduse järele, mis ka meil praegu maksev, ei võinud linnavolikogu juhataja ega tema asetäitja olla kohaliku ringkonnakohtu liikmed (administratiiv-osakonnas). Et ringkonnakohtu asjad administratiiv alal on läinud rahukogudele, siis võiks järeldada, et volikogu juhataja ja tema asetäitja ei või olla rahukogu (administratiiv-osakonna) liikmed.

***)) Vaata märkus § 58 juurde. §§ 4 ja 5-le asenduvad Linnavol. valim. sead. §§ 6—8 ja § 27-le sama sead. § 53.

õiguste kaotamine. (Sen. ots. 29. okt. 1904. a. nr. 11238; 18. juun. 1908. a. nr. 7903; 28. dets. 1910 a. nr. 16489; 28. maist 1913. a. nr. 6698.)

2. Käesolevas (59) paragrahvis ei ole otsekohe tähendatud, kelle korraldusel tunnustatakse volinik, kes enne volituste aja lõppu valimise õiguse kaotanud, volikogust lahkunuks. Selles asjas on Vene Senat seletanud, et voliniku volikogust lahkunuks tunnustamise õigus on linnavolikogul, kellele kuulub Linnaseaduse § 62 põhjal üldine korraldav võim. (Sen. ots. 3. märts. 1898. a. nr. 1978; 26. okt. 1898. a. nr. 8060; 16. apr. 1901. a. nr. 3856; 24. sept. 1902. a. nr. 8776.)

3. Vabatahtlikult lahkunud kui ka volikogu korraldusel volikogust lahkunuks tunnustatud volinikkude asemele kandidaatide kutsumine volikogusse on Linnavolikogude valimise seaduse § 53 põhjal tehtud linnavalitsuse ülesandeks.

§ 60.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 61.

Volinik, kes poole aasta jooksul linnavolikogu koosolekutest kordagi osa ei ole võtnud, loetakse sellest ametist tagasiastunuks.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 62.

Linnaomavalitsuse võimkonda kuuluvais asjus (§§ 2—4) on linnavolikogul üldine korraldav võim, järevalve tema täidesaatvate organide üle ja asjade otsustamine, mis temale alluvaks tehtud käesoleva seaduse § 63-ga ja muude seadustega.

Seletused.

1. Et tegelikus elus võib ette tulla niisuguseid juhtumisi, kus tekib kahtlus, kas nad kuuluvad linnavolikogu või linnavalitsuse võimkonda, siis tuleb sarnaste

kahtluste üle otsustamine lugeda kahtlemata alluvaks linnavolikogule, kui linnaomavalitsuse peaorganile. (Sen. ots. 5. veebr. 1875. a. nr. 1122.)

2. Linnavolikogul on linnaomavalitsuse täidesaatvate organide, selle hulgas ka linnavalitsuse tegevuse üle ainult kontrolli õigus. Seda kontrolli õigust nimetatud organide tegevuse üle teostab ta vastavate kaebuste tõttu või järelvalve korras. Linnavolikogul ei ole aga mitte õigust võtta oma lahendamisele küsimusi, mis Linnaseaduse järele on antud linnavalitsuse võimkonda. (Sen. ots. 24. juun. 1897. a. nr. 7832.)

§ 63.

Linnavolikogu hoolde antakse:

1. Valimiste korraldamine käesolevas seaduses tähendatud ametikohtadele, kui ka ametitesse, milledesse asetamine vastavate seaduste ja muude määruste (на основании подлежащихъ уставовъ, положеній и другихъ постановленій) põhjal on antud linna kogukonna kätte.

Märkus: Maksvuse kaotanud.

2. Tasu määramine selle paragrahvi 1 punktis tähendatud nende ametite pidamiseks, milliseid tasuta ei peeta.

3. Linnaomavalitsuse täidesaatvate organide tegevuse korra määramine ja neile tarvilikkude instruksioonide andmine.

Märkus: Käesolevas punktis tähendatud instruksioonid peavad linnavolikogult antama ühe aasta jooksul: linnavalitsustele — käesoleva seaduse maksmahakkamise, muudele täidesaatvatele organidele aga — nende asutamise päevast arvates.

4. Tulude ja kulude eelarvete läbivaatamine.

5. Maksvate seadustega ettenähtud kohalikkude maksude (сборовъ) määramine.

6. Elanikkude naturaalkohuste rahamaksudeks ümbermuutmine ja linna üldtulude kanda võtmine.

7. a) Sõiduteede (мостовыхъ) ja kõnniteede korras hoidmise ja ehitamise, б) korstnate pühkimise, в) tulekahjude hädaohu ärahoidmiseks öövahtide pidamise ja г) mustuse linnast väljaveo ning kanalisatsiooni kaudu ärajuhtimise — linna üldtulude kanda võtmine või nende

ümbermuutmine kokkuleppel majaomanikkudega eralisteks rahamaksudeks, mis tõeliku tarviduse piirides majaomanikkudelt sisse nõutakse.

Märkus 1: Käesolevas (7) punktis tähendatud makse peab kulutatama ainult selleks määratud otstarbeks.

Märkus 2: Käesolevas (7) punktis tähendatud majaomanikkude peal lasuvaid kohuseid: a) sõiduteede korrashoidmise, samuti ka kõnniteede ehitamise ja korrashoidmise, ö) korstnate pühkimise, b) tulekahjude hädaohu ärahoidmiseks õõvahtide pidamise, r) mustuse ja jäätiste linnast väljaveo ja d) mustuse linna kanalisatsiooni kaudu ärajuhtimise alal, — võib linna kogupiirkonnas või selle osas ümbermuuta ka erimaksudeks, mis majaomanikkudelt võetakse siia juurdelisatud määruste põhjal.

Punktid 1, 2 ja 3 käesoleva märkuse juurde on kaotatud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

8. Lootusetuks muutunud või võõriti määratud linna maksuvõlgade kustutamine.

9. Linna päralt olevate kapitalide ja muude varanduste, samuti ka linna valdamisel seisvate ravitsus-, heategevate ja muude üldkasulikkude asutuste valitsemise kohta määruste andmine.

10. Liikumata varanduste omandamine.

11. Liikumata varanduste võõrandamine, samuti ka määruste andmine ja hindamiste toimetamine nende varanduste müügiks ja väljaostuks, mis linna kinnitatud plaani järele on määratud ehituste aluseks ja linna reguleerimiseks.

12. Takside määramine: a) leivale ja lihale, ö) voorimeeste ja muude avalikkude sõiduriistade, samuti ka hoburaudteede ja muude kohalikkude täiendatud liikumise abinõude (усовершенствованными средствами сообщения) tarvitamise eest, ja b) tööde eest, mis sadama kohtades täidavad praakijad, kaalujad, mõõtjad, ligerid, ankru-tõstjad jne.

13. Linna kasuks võetava maksu suuruse määramine: a) linnaomavalitsuse kulul sillutatud juurdeveoteede, üleveo- ja ülekäigukohtade, samuti ka linna tapamajade, veevärkide ja muude sarnaste sisseseadete tarvitamise eest, ö) kruntide eest, mis antakse kasutada üksikutele isikutele või seltsidele sadamate ehitamiseks või lastimisele ning tühjendamisele kuuluvate kaupade ladu-

kohaks, seejuures tähele pannes Teedeseaduse määrusi avalikkude kaldaradade, nende aset täitvate bulvarite ja sadamate tasuta tarvitamise kohta, B) laevade seisu eest linna maadest läbiviivatel veeteedel kauemat aega, kui see lastimiseks, tühjendamiseks ning muude laevasõidu nõuete rahuldamiseks tarvilik, ja r) laevade talvekorteris viibimise eest linna kulul ehitatud laevade seisukohtades ja sadamates.

Märkus: Linnavolikogud võivad ka üldisel alusel antavate sumdmäärustega maksma panna takse linna kasuks võetavate maksude kohta produktide ja kaupade kaalumise eest avalikkudel kaaludel.

14. Linna nimel tehtavate laenude ja muude kohustuste kavade läbivaatamine.

15. Linna heaks annetiste vastuvõtmine.

16. Käesoleva seaduse § 108 tähendatud asjades sumdmääruste kokkuseadmine ja väljaandmine.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

17. Linnaplaani valmistamine või muutmine.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

18. Linnavalitsuse tegevuse ja aruannete kontroleerimine ja linnavalitsuse peale antavate kaebuste läbivaatamine.

19. Linnaomavalitsuse ametnikkude vastutuselevõtmise algatamine ja linnavolikogu poolt valitud isikute ametikohuste täitmiselt ajutiseks kõrvaldamine juhtumistel, kui nende vastu on algatud kriminaaljälgimine.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 245, art. 1744.

20. Kauplemise järeelvalve piirides, mis linnaomavalitsustele vastavate seadustega (подлежащими уставами и другими узаконениями) on ettenähtud.

21. Riigivalitsusele palvete esitamine linna asjus.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

22. Linna kanalisatsioonivõrgu piirkonnas asuvate liikumata varanduste omanikkude kohustamine selle võrguga ühenduse loomisele igasuguse mustuse ja vete ärajuhtimiseks, määrates kindlaks üksikute liikumata varanduste ühendamise järjekorra ja tähtajad, samuti ka kanalisatsiooni tarvitamise maksu suuruse nende varanduste liikide (рода) ja laadi (характера) järele ühesugustel alustel varanduste iga liigi ja laadi suhtes; niisuguste

maksude kogusumma ei või olla kõrgem kanalisatsiooni ehitamiseks ja kasutamiseks kulutatud kapitali protsentide ja kustutuse summast.

Märkus 1: Ei täideta käesolevas (22) punktis tähendatud nõudmist, korraldab linnaomavalitsus tarvilikud tööd omanikkude kulul; tööde hind ühes kuue protsendiga aastas, arvates arve esitamise päevast kuni maksmise päevani, nõutakse sisse ühesugustel alustel linna hindamisemaksuga ja selle peale vaatamata, kas varandus ise hindamisemaksu alla on pandud või mitte. Seda sissenõudmist võib linnavolikogu iseäralistel mõjuvatel põhjustel pikendada, kuid mitte kauemaks kui kuue aasta peale.

Varanduste vähese väärtuse või majaomanikkude maksujõuetuse korral on linnaomavalitsusel õigus tehtud tööde kulu linna kanda võtta.

Märkus 2: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

P. 3. juurde.

Linnaseaduse § 63 p. 3 märkuse põhjal peavad instruksioonid linnaomavalitsuse täidesaatvatele organidele (linnavalitsustele ja komisjonidele) linnavolikogu poolt antama ühe aasta jooksul vastava komisjoni asutamise päevast arvates. Seaduses ei leidu aga näpunäiteid selle kohta, et kord juba organiseeritud komisjonide tegevus senini seisma peaks jääma, kuni neile instruksioonid antakse. (Siseminist. teadaanne 15. dets. 1893. a. nr. 9172.)

P. 6. juurde.

Elanikkude peal lasuvate naturaalkohuste rahamaksudeks ümbermuutmine, neid linna üldtulude kanda võttes, on linnavolikogu õigus, aga mitte kohus. (Sen. ots. 16. veebr. 1913. a. nr. 2188/89; 4. märts. 1914. a. nr. 3325.)

P. 7. juurde.

1. Määrused majaomanikkude mõnede koormatuste ümbermuutmiseks neilt võetavateks erirahamaksudeks.

1. Linnaseaduse § 63 p. 7 märkus 2 põhjal sisse seatavad maksud ei või olla kõrgemad, kui seda tõelik tarvidus nõuab, ja neid võib kulutada ainult määratud otstarbeks.

2. Maksude alused, suuruse, võtmise korra ja aja määrab linnavolikogu.

3. Maksukohuslastelt, kes maksu korratumalt tasuvad, nõutakse maksuvõlg linna kasuks sisse ühes trahviga, mis ei või tõusta üle ühe protsendi võlgnevast summast iga viivitatud kuu eest.

4. Maksuvõlgade ja trahvi sissenõudmine sünnib üldisel alusel muude maksudega.

5. Maksusummadele peetakse eriarve lahus muudest linna sissetulekutest.

1. mai 1912. a. seadus; sead. ja val. korrald. k. 1912. a. nr. 97, art. 842.

2. 1. mai 1912. a. seaduse järele käesolevas (7) punktis ettenähtud kokkulepet majaomanikkudega enam ei nõuta.

P. 11. juurde.

1. Linna varanduste võõrandamisel on linnavolikogul õigus selleks avalik pakkumine välja kuulutada, pärast pakkumist aga oleneb linnavolikogust, kas annab ta varanduse sellele, kes pakkumisel kõigekõrgemat hinda lubanud, või mõnele teisele uutel tingimustel. (Sen. ots. 3. juun. 1909. a. nr. 7373.)

2. Linna maid, mis linnaplaani järele ei ole määratud ehituste alla, ei või mitte võõrandada tingimusega, et seal ehitused püstitataks; enne sarnast võõrandamist peab seaduslikus korras linnaplaani muutma. (Sen. ots. 10. märts. (27. okt.) 1876. a. nr. 8066.) — Vaata ka selet. pp. 8 ja 9 Linnaseaduse § 8 juurde.

3. Linnaplaanil näidatud uulitsatele, põikuulitsatele ja muudele avalikuks tarvitamiseks määratud kohtadele ei ole lubatud ehitusi püstitada mitte muidu, kui et linna plaan vastavas osas muudetakse. (Sen. ots. 24. nov. 1903. a. nr. 12167.)

4. Linna päralt olevatel maadel, mis määratud linna plaani järele avalikkudeks platsideks, võib linnaomavalitsuse loaga püstitada ehitusi, kuid ainult niisuguseid, millel ajutine iseloom, ja tingimusel, et ehitused ei takistaks nende platside avalikku kasutamist. (Sen. ots. 8. dets. 1912. a. nr. 15812.)

P. 12. juurde.

Senati mitmekordse seletuse järele (ots. 8. märts. 1895. a. nr. 1886 ja teis.) ei või takse üldse mahutada linnavolikogudelt ja semstvo koosolekutelt antavatesse sundmäärustesse; taksid antakse välja erikorras, mis läheb lahku sundmääruste andmise korrast. (Sen. ots. 23. sept. 1897. a. nr. 10868; 7. maist 1906. a. nr. 5021; 28. apr. 1908. a. nr. 5083. Sisemin. ringkiri linna-, maa- konna- ja alevivalitsustele 16. veebr. 1924. a. nr. 330.)

P. 13. juurde.

1. Linnaseaduse § 63 p. 13 leiduval märkusel, et linnavolikogud on kohustatud sadamate jaoks antavate kruntide eest maksu määramisel tähele panema Teedeseaduse määrusi kaldaradade tasuta tarvitamise kohta, on ainult see mõte, et linnaomavalitsustele ei ole lubatud maksu võtta kaldarada muu osa tarvitamise eest, peale kruntide, mis määratud sadamate alla. (Sen. ots. 15. veebr. 1900. a. nr. 1421.)

2. Linnal on kahtlematu õigus anda rendile sadamate alla mitte ainult kaldaradasse kuuluvaid krunte, vaid ka nendega kokkupuutuvaid veekogusid, muidugi sel tingimusel, et kaldarada ühele ehk teisele kasutamiseks andmine, mil kujul see ka ei sünni, laevasõidu vabadust takistada ei või. (Sen. ots. 13. juun. 1890. a. nr. 8319.)

3. Kalda maa-alade korraldamine ja nende kasutamise viiside määramine sissetulekute suhtes on linnaomavalitsuse hoolde antud, kuid sellega: 1), et kaldarada piirkonda kuuluvate kruntide laevaomanikkudele väljarentimisel sadamate ehitamiseks tuleb täita Teedeseaduse § 365 (1893. a. järg) (§ 120 — 1916. a. väljaanne) ettenähtud tingimusi, ja 2), et kruntide eest määratava maksu suurus kuulub kinnitamisele Linnaseaduse § 78 (praegu 79) korras. (Sen. ots. 3. okt. 1907. a. nr. 10461.)

4. Linnaseaduse § 63 p. 13, andes linnale luba võtta maksu „kruntide eest, mis antakse kasutada üksikutele isikutele või seltsidele sadamate ehitamiseks“, ei räägi mitte „kaldakruntidest“, vaid lihtsalt „kruntidest“, mõistes nende all tervet pindala nii kuival maal, kui ka vee all, millele sadam oma päraltolemistega rajatakse ja mis tea-

tav isik või selts oma ette kasutab. Et linnal nii kalda kui ka veekogu kohta omanduse õigus on ja et ta teatavatel kordadel õigustatud on võtma maksu veekogu tarvitamise eest, selgub kahtlemata nii Linnaseaduse § 8, kui ka § 63 p. 13, mis annavad linnale õiguse võtta maksu laevade seisu eest linna maadest läbiviivatel vee- teedel kauemat aega, kui see lastimiseks, tühjendamiseks ning muude laevasõidu nõuete rahuldamiseks tarvilik. Tähendatud maksu, mida linn on õigustatud võtma ilma huvitatud isikutelt eelkokkuleppe muretsemiseta, ei määrata, nagu näha seaduse täpsest mõttest, mitte sadama eest, mis juba ülesehitatud, ega ka mingisuguste elanikkudele pakutavate eriliste hõlbustuste eest, vaid ainuüksi linna päralt oleva krundi eest, mida ta annab kellegile sadama ehitamiseks, missugust ehitust teostama ei ole kohustatud mitte linn, vaid see isik, kellele krunt antakse. (Sen. Tsiv. Kassats. Dep. ots. 1908. a. nr. 43.)

5. Linnaomavalitsus võib laevaomanikkudele sadamate ehitamiseks rendile antavate kruntide eest määrata maksu ainult nende kruntide suuruse ja seisukoha kasulikkuse järele, samuti selle järele, kui laialine veeala nende kruntide kasutusel on. Linn ei või aga määrata seda maksu sadama silda tarvitavate laevade suuruse ja rohkuse järele. See maks kuulub laevaomanikkude huvide kaitseks valitsusvõimu kinnitamisele. (Sen. ots. 1. nov 1908. a. nr. 14514; 4. maist 1912. a. nr. 5625.)

6. Selgitades linnade maksuvõtmise õiguse küsimust linna päralt olevate sadamate tarvitamise eest ja toetudes Teedeseaduse § 369 (1893. a. järg) (§ 122 — 1916. a. väljaanne), Linnaseaduse § 79 ja 1-se ning Kassats. Dep. Üldkogu ots. 26. nov. 1875. a. nr. 4337 ja 7. märts. 1888. a. nr. 3, Senat leidis, et linnadele ei ole mitte keelatud ehitada sadamaid rohkemal arvul, kui see laevasõidu nõuete rahuldamiseks tarvilikuks tunnustatud, ja võtta linna kasuks maksu laevade sadama silla tarvitamise eest. (Sen. ots. 25. märts. 1898. a. nr. 3434.)

7. Senati Üldkogu seletusest 9. aug. 1882. a. nr. 10570 selgub, et linna sadama tarvitamise eest võetavat maksu ei või lugeda niisuguseks maksuks, mida Linnaseadus ette ei näe ja mille määramist ei või muidu ette võtta, kui seaduseandlisel teel. Selle maksu sisseseadmise peale

tuleb vaadata, kui linna varanduste sellekohase kasutamise viisi peale, linna kassa huvides. (Sen. ots. 24. okt. 1903. a. nr. 10681.) Tuleb aga tähendada, et selle maksu määr kinnitatakse siseministri poolt kokkuleppel vastavate ministritega (§ 79).

8. Kas võib palgiparve ja palke panna linna kasuks Linnaseaduse § 63 p. 13 tähendatud maksu alla nende seismise eest linna vetes kauemat aega kui nende kaldale toimetamiseks ja kaldalt vette laskmiseks tarvilik, või puudutab see maksustamise õigus ainult laevu selle sõna otsekoheses ja kitsas mõttes? Selle küsimuse on Senat lahendanud ses mõttes, et linnadel on õigus võtta tähendatud maksu igasuguste veesõiduriistade pealt, sellega siis muu seas ka palgiparvede ja palkide pealt. (Sen. ots. 17. jaan. 1913. a. nr. 661.)

P. 18. juurde.

Linnaseaduse § 63 p. 18 kohustab linnavolikogusid valima revisjoni komisjone eriti linnavalitsuse aruannete läbivaatamiseks, kuid ta ei määra linnavalitsuse tegevuse kontroleerimise viise muudel juhtumistel ja ei võta linnavolikogudelt õigust volikogu poolt aruande läbivaatamiseks valitud komisjonile ülesandeks teha linnavalitsuste tegevuse kohta revideerimisi ette võtta terve aasta vältusel. Nii on siis linnavolikogud õigustatud valima alalisi revisjoni komisjone või muutma aruannete läbivaatamiseks moodustatud komisjone alalisteks, andes neile õiguse revideerida linnavalitsuse tegevust, tingimusel, et niisugused komisjonid oleks puht revisjonilaadilised, ilma õiguseta ennast segada linnavalitsuse korraldavas tegevusse. Selle juures tuleb tähendada, et linnavolikogud oma tegevuse alal ei ole mitte kohustatud nende poolt asutatavatele komisjonidele erilisi instruksioone andma, vaid nad on Linnaseaduse § 63 p. 3 põhjal ainult õigustatud seda tegema. (Sen. ots. 29. märts. 1914. a. nr. 4666.)

§ 64.

Linnavolikogu määrab oma korralised koosolekud ühe aasta peale ette, arvu poolest mitte vähem kui kaheistkümmend aastas.

Märkus: Detsembris määratakse volikogu kooslek linna eelarve täitmise aruande, niisama ka muude linnavalit-

suse möödunud aasta aruannete läbivaatamiseks, veebruaris aga — järgneva aasta tulude ja kulude eelarve arutamiseks.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

„Riigi Teataja“ nr. 99 — 1926. a., sead. nr. 108.

§ 65.

Linnavolikogu juhataja määrab volikogule alluvad asjad arutusele selles järjekorras, kuidas nad talle linnapea poolt kätte saadetakse ja vastavalt volikogult ses asjas antud instruksioonile. Volikogu koosoleku päev ja tund antakse volinikkudele aegsasti teada kutsetega, mis valmistatakse juhataja korraldusel. Ühes kutsega saadetakse kätte ka koosoleku päevakord. Koosoleku ajast ja koosolekul arutusele määratud asjadest teatatakse ühtlasi kubermangu komissarile.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Kubermangu komissari amet on kaotatud; järelvalve linnaomavalitsuse tegevuse seaduslikkuse üle on 11. okt. 1919. a. Omaval. ajut. järelev. sead. („R. T.“ nr. 78 — 1919. a.) järele läinud siseministrile.

2. Linnavolikogu võib arutada ainult neid linna majapidamisesse ja valitsemisesse kuuluvaid asju, mis olid tähendatud volikogu koosoleku kutsetega aegsasti kättesaadetavas päevakorras. (Sen. ots. 17. sept. 1896. a. nr. 8783.)

3. Ehk küll 1886. a. Linnaseaduse §§ 57 ja 60 täpse mõtte järele võib linnavolikogus arutusele võtta ainult küsimusi, mis aegsasti tähendatud volikogu koosoleku kutsetes, kuid nimetatud paragrahvid ei nõua, et volinikkudele ja kubernerile saadetavates kutsetes oleks ülesloetud kõik paberid, mis ühe või teise asja juurde kuuluvad ja volikogus avaldamisele võivad tulla. Samuti ei keela nimetatud paragrahvid koosolekul arutamast aegsasti päevakorda mitte mahutatud küsimusi, kui nad päevakorras seisva asjaga seotud on; need küsimused ei või mõistagi osutada uuteks, millel päevakorras seisva asjaga sisuliselt midagi ühist ei ole. (Sen. ots. 25. okt. 1894. a. nr. 7866.)

§ 66.

Erakorralisi volikogu koosolekuid volikogu juhataja võib määrata oma äranägemisel, samuti ka kubermangu komissari*) ettepanekul, volikogu otsusel, linnapea teadaandel, revisjoni komisjoni nõudmisel ja volinikkude üldarvust vähemalt ühe kolmandiku kirjalikul teadaandel. Ettepanekutega, teadaannetega ja nõudmistega erakorraliste koosolekute kokkukutsumiseks pöörduakse volikogu juhataja poole, kes määrab niisugused koosolekud hiljemalt 7 päeva jooksul, arvates sellekohase ettepaneku, teadaande või nõudmise saamise päevast.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 67.

Linnavolikogu võtab temale alluvad asjad arutusele:

1. kubermangu komissari*) ettepanekul;
2. linnapea ja volinikkude ettepanekul;
3. linnavalitsuse ettekandel, ja
4. eraisikute palvetel ja kaebustel.

Soovib volinik esineda volikogule ettepanekuga, siis teatab ta sellest kirjalikult linnapeale; see kogub asja kohta tarvilikke andmeid ja saadab siis ettepaneku volikogu juhatajale käigu andmiseks paragrahv 65 korras; samas korras lähevad volikogu arutamisele mitmesuguste asutuste ja ametlikkude isikute teadaanded, kui ka eraisikute palved ja kaebused.

Märkus: Volikogus arutusele määratud asjadesse puutuvaid ettepanekuid võib linnapea korraldusel ja vastutusel trükkida lasta niisuuvel eksemplaride arvul, kui see asjaajamiseks ja volinikkudele laialisaatmiseks tarvilik.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Linnaseaduse § 67 järele ei olene mitte täiesti linnapeast, kas ta voliniku teadaande volikogule ette paneb või mitte, sest et sama paragrahvi põhjal on linnapea kohustatud voliniku teadaande volikogule arutamiseks andma, kui selleks ei ole seaduslikka takistusi. (Sen. ots. 26. maist 1909. a. nr. 5400.)

*) Vaata sel. 1 eelmise (65) paragrahvi juurde.

Praegu on linnapea kohustatud voliniku teadaande andma linnavolikogu juhatajale, kes ta Linnaseaduse § 65 korras volikogu koosoleku päevakorda võtab.

2. Kuigi Linnaseaduse § 67 järele linnavolikogu peab arutusele võtma eraisikute palveid ja kaebusi, kuid seda peab ta nähtavalt ainult nendel kordadel tegema, kui palved ja kaebused puudutavad palujate isiklikka huvisid. Mis aga puutub eraisikute palvetesse ja teadaannetesse, milles käsitatakse linna heakorra küsimusi ja millel on tähtsus kogu linna elanikkude kohta, siis on linnavolikogule, kui linna elanikkude esituskogule, ja selle täidesaatvatele organidele seadusega antud õigus neid küsimusi ise algatada ja lahendada, mispärast tähendatud palved ja teadaanded võetakse volikogus arutusele ainult selles ulatuses, kudas volikogu seda tarvilikuks peab. (Sen. ots. 13. okt. 1898. a. nr. 7713; 21. sept. 1908. a. nr. 11356; 16. nov. 1910. a. nr. 13863.)

§ 68.

Volikogu võib temale alluvate keerulisemate asjade eelläbivaatamise teha ülesandeks üksikutele oma liigetele või volinikkudest koosseisvatele eri ettevalmistuskomisjonidele. Tarbekorral võib volikogu tähtaja määrata, mille jooksul valitud isikud ja komisjonid peavad täitma nende peale pandud ülesande. Linna eelarve täitmisesse puutuva linnavalitsuse aruande läbivaatamiseks valitakse tingimata volinikkude hulgast revisjoni komisjon.

Seletused.

1. Ei ole lubatud seadusest möödaminnes asutada ettevalmistus-komisjonide katte all komisjone, mis sisuliselt täidesaatvate komisjonide iseloomu kannavad. (Sen. ots. 27. märts. 1913. a. nr. 4422.)

2. Linnaseaduse § 61 (praegu § 68) põhjal asutatud ettevalmistus-komisjonidele ei ole lubatud anda mingisugust korraldavat ega täidesaatvat võimu, vaid nende tegevus peab piirduma ainult andmete ja teadete kogumisega ja ettevalmistamisega, mis on tarvilikud selle küsimuse lahendamiseks, milleks komisjon asutatud. Oma ülesande piirides aga tegutsevad tähendatud komisjonid

täiesti iseseisvalt ja neil on õigus käsitada kõiki seaduslikke abinõusid, et nende peale pandud ülesannet võimalikult täpselt ja korralikult täita. („Val. Teataja“ 1874. a. nr. 174; Sen. ots. 7. aug. 1913. a. nr. 8788.)

3. Asutades üheks või teiseks otstarbeks ettevalmistus-komisjoni, linnavolikogul on õigus anda tema tegevuse korraldamiseks vastavaid juhtnööre, kandku need viimased instruksioonide või lihtsalt määruste nime. (Sen. Üldk. ots. 11. nov. 1877. a. (7. apr. 1878. a.) nr. 183.)

4. Kuigi Linnaseaduse § 68 tähendatakse, et volikogu tarbekorral võib määrata tähtaja, mille jooksul valitud isikud ja ettevalmistus-komisjonid peavad täitma nende peale pandud ülesande, siis ei leidu ometi seaduses kuski näpunäiteid selle kohta, et ettevalmistus-komisjoni volitused ise tingimata peaksid olema piiratud sama tähtajaga, mis volikogu talle vastava ülesande täitmiseks määranud. Sellepärast ja silmas pidades, et samas Linna-seaduse paragrahvis ettevalmistus-komisjonide hulgas ettenähtud revisjoni komisjonid Senati seletuse järele (27. aug. 1897. a. nr. 10153) võivad olla alalised, mis tegutsevad ka peale linnavalitsuse aruande läbivaatamist, kuid tingimusega, et sarnased komisjonid peavad kandma puht revisjoni iseloomu, ilma et neil oleks õigust ennast segada linnavalitsuse korraldavas tegevusse, tunnistas Senat, et ka muud ettevalmistus-komisjonid võivad olla alalised, kuid peavad täitma samu tingimusi mis Senat tähendanud revisjoni komisjonide kohta. (Sen. ots. 30. juun. 1900. a. nr. 7228.)

§ 69.

Volikogu koosolekutele võib volikogu otsusel kutsuda seletuste andmiseks asjatundjaid, kes ei kuulu volinikkude koosseisu.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 70.

Volikogu koosseisu seaduslikkuseks nõutakse, et volinikke oleks koos: linnades, kus üldine volinikkude arv ei tõuse üle neljakümne, — vähemalt pool nende üldarvust, teistes linnades aga — vähemalt kolmandik sellest arvust.

Erakorralised koosolekud, mis kutsutakse kokku rahva viletsuste ajal, sõjaoludel jne., määratakse § 66 (selle sead. järele) korras ja loetakse maksvaks, kui nendest võtab osa mitte vähem ku üks viiendik üldisest volinikkude arvust.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

Volinikkude arv, kelle koosolemist nõuab Linna-seaduse § 70 selleks, et koosolek oleks otsusevõimeline, määratakse kindlaks üldise volinikkude arvu alusel. Kui suur iga linna volinikkude üldine arv on, seda näitab Linnaseaduse § 55 korras avaldatud linnavolinikkude nimekiri (Linnavolikogude uue valimise seaduse järele — „R. T.“ nr. 84 — 1926. a. — määratakse volikogu liikmete arv kindlaks selle seaduse § 3 ja volinikkude nimekiri avaldatakse sama seaduse §§ 10 ja 58 korras). Kvoorumiks tarvitminev volinikkude minimaalne arv on kindel ja muutmata kolme aasta kohta, s. o. kuni uute valimisteni, ja sellepärast ei tule neid linnavalitsuse liikmeid, kes väljastpoolt linnavolikogu koosseisu valitud, olgugi et nad linnavolikogu koosolekutest linnavoliniku õigusega osa võtavad (Linnas. § 120), Linnaseaduse § 70 ettenähtud kvoorum i kindlaksmääramise puhul arvesse võtta (Riigik. ots. 7. veebr. 1922. a., adm. t. nr. 341).

§ 71.

Otsuste maksvuseks, mille sisuks on:

- 1) linna päralt olevate liikumata varanduste võõrandamine, väljaarvatud käesoleva (71) paragrahvi punkt 2-es tähendatud väikemõõdulised krundid (маломѣрные мѣста);
- 2) väikemõõduliste kruntide hindamine, mis linna-plaani järele on määratud eraehituste alla ja linnaasunduse korraldamiseks;
- 3) linna nimel laenude tegemine kui ka vastutuste ja tagatiste linna peale võtmine;
- 4) lepingute sõlmimine eraettevõtjatega üldiseks tarvitamiseks määratud ehituste või ettevõtete asutamise ja kasutamise kohta, kui lepingu kestvus ulatab üle kahe-teistkümn e aasta, või ehituse hind tõuseb üle eelmise

aasta linna tulude eelarve summa või sünnitab suurema summa, kui viissada tuhat rubla;

5) paragrahv 63 punkt 7 märkus 2-es tähendatud majaomanikkude kohuste ümbermuutmine eralisteks rahamaksudeks samadelt majaomanikkudelt;

6) linnale kuuluvatel maadel ehituste püstitamise õiguse andmine, — nõutakse, et koosolekust võtaksid osa linnades, kus üldine volinikkude arv ei tõuse üle neljakümne, — vähemalt kaks kolmandikku sellest arvust, teistes linnades — vähemalt pool samast arvust, ja et otsus vastu võetaks mitte vähema kui kahe kolmandiku koosolekul viibijate volinikkude häälteenamusega.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Märkus: Kaot. „R. T.“ nr. 84 — 1926. a., sead. nr. 89.

§ 72.

Kõik asjad peale nende, mis paragrahv 71 ülesloetud, otsustatakse volikogus lihthäälteenamusega, häälte pooleksjagunemisel aga annab avalikul hääletamisel ülekaalu juhataja hää. Häälte andmisel ei või kellegil olla üle ühe hääle. Ei ole lubatud oma häält teisele edasi anda.

Seletused.

1. Linnaseadus ei anna volinikkudele õigust kaebust tõsta linnavolikogu otsuste vastu, kui need ei puuduta nende isiklikke või varanduslisi huvisid ja käivad linnaomavalitsuse ametlikkude isikute valimise kohta, kuid volinikkudele ei ole mitte keelatud neis asjus lisada volikogu protokollile juurde oma eriarmisi. (Sisem. teadaanne 24. jaan. 1893. a. nr. 635; Sen. ots. 24. okt. 1895. a. nr. 4533; 16. apr. 1896. a. nr. 4190; 10. aug. 1900. a. nr. 8226; 7. veebr. 1908. a. nr. 1613; 8. aug. 1911. a. nr. 8647; 19. nov. 1911. a. nr. 13132.)

2. Eelmises punktis tähendatud seletus ei puuduta juhtumusi, kui koosolekust osavõtnud volinikud tõstavad kaebuse mitte volikogu otsuse vastu sisuliselt, vaid selle vastu, et asjade arutamise korra juures on lubatud mõnesuguseid seaduserikkumisi. Niisugustel juhtumustel ei või volinikult võtta õigust tõsta kaebust nii volikogu säadusevastase tegevuse kui ka volikogu otsuse enese vastu,

mille vastuvõtmisel sarnane tegevus aset leidnud. (Sen. ots. 31. jaan. 1900. a. nr. 935; 18. märts. 1908. a. nr. 3706.)

3. Linnavolikogu koosolekutel ettepanekute hääletamisel „erapooletuks“ jääjate hääled loetakse vastasrinna häälte hulka. (Riigik. ots. 30. apr. /6. maist 1921. a.)

4. Kas küsimuste otsustamise puhul vähemusse jäänud linnavolikogu liikmetel, kui nad eriarvamise on protokollis juure lisanud ja sellepeale vaatamata järelvalveasutus selle volikogu otsuse vastu administratiivkohtu korras protesti ei ole tõstnud, on protestimisõigus kohtukorras?

Seaduses ei ole ettenähtud, et säärasel korral järelvalve asutuse protestimise õigused lähevad vähemusse jäänud volikogu liikmetele üle või et nad võiksid nõuda kaebuse teel, et järelvalve asutus kohtule sellekohase protesti annaks. (Riigik. ots. 1922. a., adm. t. nr. 1090.)

5. Mis tuleb maakonnanõukogu kodukorra § 17 ettenähtud „lihthäälte enamuse“ all mõista, kas võrdlevat või absoluutset häälteenamust?

Maakonnanõukogu kodukorra § 17 ettenähtud „lihthäälte enamuse“ all tuleb mõista absoluutset enamust koosolijate arvust, s. o. üks hääle üle poole koosolijate arvust, kus juures nõnda nimetatud „erapooletuks jääjad“ vastuhääletajate hulka arvatakse. (Riigik. adm. t. nr. 167 — 1923. a.).

See seletus on mõõduandev ka Linnaseaduse § 72 tähendatud „lihthäälteenamuse“ kohta.

§ 73.

Valimised kogukondlistesse ametitesse, milledesse määramine on antud linnavolikogu hoolde, toimetatakse kinnisel hääletamisel kuulidega. Samas korras tehakse otsused linnaomavalitsuse ametlikkude isikute vastutusele võtmiseks ja lahendatakse teenijate palga ning rahaliste toetuste määramise küsimused. Kõiki muid asju võib volikogu äranägemisel ka lahtisel hääletamisel otsustada.

Seletused.

1. Juhataja hääle annab ülekaalu ainult siis, kui asjad otsustatakse lahtisel hääletamisel. (Sen. ots. 20. okt. 1876. a. nr. 7832; 10. aug. 1900. a. nr. 8226.)

2. Isikutele, kes valitakse linnaomavalitsuse ametitesse, ei ole keelatud nendest valimistest osa võtta; et aga valimisi kinnisel hääletamisel toimetatakse, siis sel juhusel, kui valimistel hääled pooleks jagunevad, ei ole lubatud valitava häält arvata poolt antud hääle hulka ja sellega sellele häälele anda otsustavat jõudu. (Sen. ots. 29. okt. 1880. a. nr. 8209.)

3. Kõikide koosolekute üldise korra järele, kus toimetatakse valimisi kinnisel hääletamisel, ei kõrvaldata valitavaid isikuid mitte valimiste osavõtust. Sellepärast tuleb volikogu koosolekut lugeda seaduslikuks, kui temast osa võtab ühes valitavate isikutega niisugune arv volinikka, kui seda nõuab Linnaseadus. (Sen. ots. 22. veebr. 1883. a. nr. 1492.)

4. Valimisi kõikidesse kogukondlistesse ametitesse, milledesse määramine on antud semstvo koosolekute ja linnavolikogude hoolde, tuleb toimetada kinnisel hääletamisel kuulidega. Sellest nõudmisest ei ole tehtud erandit ettevalmistus-komisjonide liikmete valimise kohta, kes loetakse ametlikkudeks isikuteks ja on vastutavad kuritegude ja üleastumiste eest ameti alal ühesugustel alustel linnavalitsuse liikmetega. (Sen. ots. 20. jaan. 1895. a. nr. 541.)

5. Linnaseaduse § 73 täpse mõtte järele nõutakse kinnist hääletamist ainult valimistel kogukondlistesse ametitesse, milledesse määramine on antud volikogu hoolde. Isikutest aga, keda linnavolikogu valib või kutsub esitajateks mitmesugustesse asutustesse, ei ole juttu ei Linna- ega muudes seadustes, mispärast ka ei ole põhjust neid lugeda linnaomavalitsuse ametlikkudeks isikuteks. Sellepärast võib neid isikuid valida ka lahtisel hääletamisel. (Sen. ots. 10. okt. 1905. a. nr. 8265.)

§ 74.

Maksvuse kaotanud.

§ 75.

Kõik otsused kantakse protokoll, mis kirjutatakse alla juhataja ja otsuste tegemisest osavõtnud volinikkude poolt. Protokoll kinnitab linnasekretär (volikogu sekretär).

Linnasekretäri kohuseks on ka volikogu protokollide kokkuseadmine.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Volikogu otsuse allakirjutamine volinikkude poolt, kes ei võtnud osa küsimuse arutamisest ja otsustamisest, ei ole kooskõlas Linnaseaduse § 75. Kuid sarnane allakirjutamine ei või olla põhjuseks volikogu otsuse tühistamiseks, kui see otsus on tehtud seadusliku kvoorumi juures ja seaduslikus korras. (Sen. ots. 24. apr. 1903. a. nr. 3298.)

2. Linnaseaduse § 75 on antud ainult üldised määrused linnavolikogu koosolekute protokollide kokkuseadmise kohta ja temas ei leidu mingisuguseid näpunäiteid protokollide allakirjutamise aja ja koha kohta. Sellepärast ei ole selles midagi seadusevastast, kui protokoll allakirjutatakse järgmisel koosolekul. (Sen. ots. 14. maist 1891. a. nr. 4221; 28. märts. 1901. a. nr. 3437.)

3. Vene Senati mitmekordse seletuse järele (ots. 23. maist 1897. a. nr. 6295 ja t.) ei ole linnavolikogudele keelatud oma endiseid otsusi tühistada või muuta. (Sen. ots. 29. sept. 1898. a. nr. 7245; 5. okt. 1899. a. nr. 7409; 8. märts. 1908. a. nr. 3068; 16. veebr. 1910. a. nr. 2357; 7. dets. 1910. a. nr. 15331). Kui aga volikogu otsuse tühistamisega rikutakse kellegi era õigusi, siis võib neid jalule seada ainult kohtukorras. (Sen. ots. 10. okt. 1900. a. nr. 7938; 2. okt. 1904. a. nr. 9709; 18. okt. 1910. a. nr. 12529; 30. dets. 1910. a. nr. 16618.)

§ 76.

Kõik volikogu otsused ühes nende juurde kuuluvate lisadega esitatakse linnapea poolt ärakirjades kubernerile. *)

*) Õigused, mis kuulusid kubernerile linnaomavalitsuse asjadest osavõtmise suhtes, anti 9. juuni 1917. a. seadsega (Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869) kubermangu komissaridele, selles ulatuses, kuivõrd nad ei olnud tühistatud või muudetud.

Kubermangu komissari amet on kaotatud ja järelevale linnaomavalitsuse tegevuse seaduslikkuse üle on 11. okt. 1919. a. Omaval.

§ 77.

Otsusi, mis selle seaduse § 79 või muude seaduste põhjal vajavad valitsuse võimu kinnitamist, ei või mitte enne täita, kui nende kohta järgnenud kinnitus.

§ 78.

Ühes märkustega kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 78¹.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 79.

Siseministri kinnitamist, kokkuleppel vastavate ministritega, vajavad linnavolikogu otsused, mille sisuks on:

1) linna päralt olevate liikumata varanduste võõrandamine, väljaarvatud väikemõõdulised krundid, mis linna-plaani järele on määratud eraehituste alla ja linna korraldamiseks;

2) linna nimel laenude tegemine kui ka vastutuste ja tagatiste linna peale võtmine, kui need ühes endiste laenudega ja kohustustega kokku tõusevad üle eelmise aasta linna tulude eelarve summa;

3) lepingute sõlmimine eraettevõtjatega üldiseks tarvitamiseks määratud linna ehituste ja ettevõtete asutamise ja kasutamise kohta, kui lepingu kestvus ulatab üle kaheteistkümne aasta, või ehituse hind tõuseb üle eelmise aasta linna tulude eelarve summa või sünnitab suurema summa, kui viissada tuhat rubla;

4) paragrahv 63 punkt 7 märkus 2-es tähendatud majaomanikkude kohuste ümbermuutmise erilisteks rahamaksudeks samadelt majaomanikkudelt;

5) linna kasuks võetava maksu suuruse määramine:

a) kruntide eest, mis antakse kasutada üksikutele isikutele

ajut. järelv. sead. („R. T.“ nr. 78 — 1919. a.) järele läinud siseministrile. Selle järelv. seadusega on Linnaseaduse § 76 muudetud selles suunas, et siseministrile saadetakse järelvalve võimaldamiseks ära kirjad mitte volikogu otsustest, vaid kogu protokollidest, kusjuures nende ära kirjade esitamiseks on määratud seitsmepäevane tähtaeg.

või seltsidele sadamate ehitamiseks või lastimisele ning tühjendamisele kuuluvate kaupade ladukohaks; 6) laevade seisu eest linna maadest läbiviivatel veeteedel kauemat aega, kui see lastimiseks, tühjendamiseks ning muude laevasõidu nõuete rahuldamiseks tarvilik, ja B) laevade talvekorteris viibimise eest linna kulul ehitatud laevade seisukohtades ja sadamates;

6) linnaplaani valmistamine või muutmine.

Märkus: Siseminister kinnitab käesolevas (79) paragrahvis tähendatud linnavolikogude otsused:

1) obligatsioonilaenude kohta — kokkuleppel rahaministriga;

2) lepingute sõlmimise asjus eraettevõtjatega üldiseks tarvitamiseks määratud linna ehituste ja ettevõtete asutamise ja kasutamise kohta — vastavate ministritega ja üksikute valitsemisalade peajuhatajatega;

3) maksude määrade kohta: a) laevade seisu eest linna maadest läbiviivatel veeteedel kauemat aega kui see lastimiseks, tühjendamiseks ning muude laevasõidu nõuete rahuldamiseks tarvilik, 6 laevade talvekorteris viibimise eest linna kulul ehitatud laevade seisukohtades, ja b) kruntide eest, mis antakse kasutada üksikutele isikutele või seltsidele sadamate ehitamiseks või lastimisele ning tühjendamisele kuuluvate kaupade ladukohaks, — kokkuleppel teedeministriga või kaubandus-tööstusministriga alluvuse järele, asjades aga, mis tähendatud käesoleva (3) punkti lit. „b“ all, — ka kokkuleppel rahaministriga;

4) kindluse piirkonnas asuvate (S. K. II k. Üld. Kub. Asut. Sead. § 22, märkus, 1912. a. järg § 6) või sõjasadamaga piirduvate linnade plaani kohta, — kokkuleppel sõjaministriga või mereministriga alluvuse järele, linnade plaanide kohta aga kruntide suhtes, mis määratud laevasõidu tarviduste jaoks, — kokkuleppel teedeministriga ja vastavatel kordadel kaubandus-tööstusministriga.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869 ja nr. 245, art. 1744.

Seletused.

1. Linnale kuuluvate liikumata varanduste võõrandamise otsustega tuleb, siseministri ringkirja mõtte järele 10. juunist 1894. a. nr. 30, seada ühele alusele ka volikogu otsused linna päralt olevate liikumata varanduste pantimise kohta, sest et sarnasele pantimisele teatavatel kordadel (näit., võla mittetasumise korral) võib järgneda

varanduste müük. Sellepärast kuuluvad ka niisugused otsused siseministri kinnitamisele.

2. Linnavolikogul ei ole õigust, ilma linnaplaani vastavalt muutmata, lubada püstitada eraehitusi platsidele, mis linnaplaani järele on määratud kauplemiseks, kuigi neid eraehitusi üldsuse kasuks tarvitatakse. (Sen. ots. 7. juun. 1894 a. nr. 4346.)

3. Linnaplaanil märgitud uulitsatele, põikuulitsatele ja muudele avalikuks tarvitamiseks määratud kohtadele ei ole lubatud ehitusi püstitada ilma linnaplaani osalise muutmiseta. Ilma plaani muutmata võib tähendatud kohtadele linnaomavalitsuse loaga asetada putkasid ja muid kergesti lammutatavaid vähemaid ehitusi. (Sen. ots. 14. apr. 1909. a. nr. 3916; 29. nov. 1912. a. nr. 15421.)

4. Ehituseseaduse (S. K. XII k., 1 j., 1900. a. väljaanne) § 177 järele ei ole lubatud linnasid ehitada muidu, kui kinnitatud plaanide järele. Linnaseaduse § 63 p. 17 järele kuulub linnaplaani valmistamine ja muutmine linnavolikogu võimkonda. Ehitamine plaani järele ei või algada mitte enne, kui plaani vastuvõtmise või muutmise otsus siseministri poolt kinnitatud ja ka plaan ise kinnitamist leidnud seaduslikus korras.

Ametvõimu funktsioon plaani kinnitamise alal, mis varem kuulus siseministrile, on 5. mai 1922. a. seaduse („R. T.“ nr. 60/61 — 1922. a. sead. nr. 30) põhjal läinud teedeministrile.

5. Linnaseaduse § 79 ettenähtud valitsuse organide osavõtmise peale linna asjade otsustamisest, millel üldine tähtsus ja milledega kitsendatakse kodanikkude õigusi, tuleb vaadata kui valitsuse kaastegevuse või ühe teatavat liiki asjade sisulise otsustamise momendi peale, mis pärast vaatekohta, et 1917. a. 9. juuni Linnaseaduse § 79 edasi maksev on ka pärast 1919. a. 11. okt. Omavalitsuse ajutise järeelvalve seaduse ilmunist („R. T.“ nr. 78 — 1919. a.), tuleb õigeks ja seadusega kokkukõlas olevaks lugeda. (Riigik. ots. 15. juun. 1923. a.).

§ 80.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 81.

Linnavolikogu otsused, mis kuuluvad siseministri kinnitamisele, esitab temale alluvuse järele kubermangu komissar ühes oma seisukohaga kahenädalisel tähtajal, arvates nende saamise ajast linnavalitsuselt. Ei leia siseminister võimalikuks selle seaduse § 79 põhjal esitatud volikogu otsustest mõnda kinnitada, siis loetakse see tühistunuks, mille üle saadetakse volikogule teadaanne, põhjenduste ettetoomisega, millele ministri otsus rajatud. Jättis minister otsuse kinnitamata selle tõttu, et see seadusega kooskõlas ei seisa, siis võib volikogu ses asjas esineda kaebusega Valitsevas Senatis ühe kuu jooksul, arvates teadaande saamise päevast.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869 ja nr. 245, art. 1744.

Seletused.

1. Kubermangu komissari amet on kaotatud ja 11. okt. 1919. a. Omaval. ajut. järelev. sead. järele saadetakse linnavolikogu protokollidest ära kirjad seitsme päeva jooksul peale koosoleku lõppu otselt siseministrile.

2. Siseministri korralduste vastu Linnaseaduse § 81 tähendatud volikogu otsuste asjas ei või tõsta kaebust sisuliselt. (Sen. ots. 17. veebr. 1905. a. nr. 1278; 13. okt. 1910. a. nr. 12181; 19. nov. 1911. a. nr. 13146.)

3. Volikogu kaebused siseministri otsuste peale, mis anti 1917. 9. juuni Linnaseaduse § 81 järele Valitsevale Senatile, alluvad meil Riigikohtule.

§ 82.

Linnavolikogu otsused, mis ei kuulu kinnitamisele, saadetakse täide, kui kubermangu komissar kahenädalisel tähtajal; arvates otsuste saamise päevast, ei tõsta nende vastu seadusega vastolude pärast protesti ringkonna kohtus (administratiiv-osakonnas) ega teata sellest vastavale linnavalitsusele. Protesteeritud otsuse täitmine pannakse seisma kuni kohtu otsuse seaduslikku jõusse astumiseni.

Erakordsetel oludel (rahva viletsustel, sõja ajal (§ 70) võib protesteeritud otsust linnavalitsuse vastutusel viivitamata täita, millest teatakse nii kubermangu komissarile, kui ka ringkonna kohtule.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869 ja nr. 245, art. 1744.

Seletused.

Kubermangu komissari amet on kaotatud; järelvalve linnavolikogude otsuste üle on läinud 11. okt. 1919. a. Omaval. ajut. järelv. seaduse järele siseministrile. Järelvalvet volikogu otsuste üle, mis ei kuulu kinnitamisele, teostatakse seaduslikkuse seisukohast. Need otsused võetakse täitmisele, kui siseminister nende vastu ei avalda administratiivkohtu korras protesti kahe nädala jooksul peale volikogu protokollide ära kirjade saamist.

Protestid anti Veneage seaduse järele ringkonna kohtu administratiiv-osakonnale, meil aga alluvad nad vastavatele rahukogudele.

§§ 83—88.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 89.

Ei ilmu linnavolikogu koosolekule seaduslik arv volinikke (§§ 70 ja 71 märkusega), kutsutakse selle koosoleku päevakorras seisvate asjade läbivaatamiseks volikogu juhataja poolt kokku uus koosolek mitte varem seitset päeva peale pidamata jäänud koosolekut. See uus koosolek loetakse otsusvõimeliseks volinikkude igasuguse arvu juures, millele tuleb juhtida volinikkude tähelepanu koosoleku kutsetes.

Paragrahv 71 ja märkuses tähendatud asjade otsustamiseks nõutakse igatahes seaduses määratud volinikkude arvu koosolekul viibimist.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

III. OSA.

Linnavalitsusest ja muudest linnaomavalitsuse täidesaatvatest organidest.

§ 90.

Linnavalitsus koosneb, linnapea juhatusel, linnapea abidest, kus nende ametikohad asutatud, ja linnavalitsuse liikmetest.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 91.

Linnapea abide ametikohti võib asutada linnavolikogu äranägemisel, kes määrab ka nende kohtade arvu. Kohuste jaotus linnapea ja tema abide vahel on volikogu määrata.

Linnavalitsuse koosseisu kuulub vähemalt kaks linnavalitsuse liiget. Linnavolikogu võib tarbekorral suurendada linnavalitsuse liikmete arvu.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 92.

Väikestes maakonna ja maakonnata linnades võib panna linnavalitsuse kohused (§ 95), siseministri loaga, linnapea peale, määrates talle volikogu valikul ühe abilise. Neis linnades võib siseminister panna linnavalitsuse peale ka linna maksuvalitsuse kohuste täitmise. *)

Märkus: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 93

Nendes linnades, kus ei ole asutatud linnapea abi või abilise kohta, valib volikogu ühe linnavalitsuse liikme linnapea asetäitjaks.

§ 94

Ei saa linnapea ajutiselt oma ametikohuseid täita või on ta selleks takistatud muude seadusega peale pan-

*) Maksuvalitsused on kaotatud.

dud ülesannete teostamisega, siis täidab tema aset ta abi või abiline, või linnapea asetäitja, linnapea abi või asetäitja puudumisel aga vanem linnavalitsuse liige, arvates valimise aja ja poolt antud hääle enamuse järel.

§ 95.

Linnapea ja linnavalitsuse ning viimase juures asuvate linnaomavalitsuse täidesaatvate organide ülesandeks on linna majanduse ja valitsemise asjade otsekohene juhtimine käesoleva seaduse, kui ka muude vastavate seaduste määruste järel, samuti ka volikogu otsuste kohaselt. Linnavalitsus peab linna kõigi varanduste üle inventaari, ajab linna valitsemise ja majanduse jooksvaid asju, otsib abinõusid selle tõstmiseks, kogub volikogu jaoks tarvilikke teateid ja täidab tema otsusi, seab kokku linna eelarvete kavad, nõuab sisse ja annab välja linna maksud seadusega ja volikogu seadusepäraste otsustega määratud alustel, nõuab ja kostab kohtus linna varanduslistes asjus, määrab volikogu loaga temale alluvatele isikutele ja asutustele aruandmise määrad ja tähtajad, revideerib nende aruandmist ja esitab volikogule aruanded:

- 1) oma tegevuse kohta;
- 2) linna summade rahaliste läbikäikude kohta, ja
- 3) temale alluvate osakondade, asutuste ja varanduste seisukorra kohta.

Peale selle linnavalitsus kogub hindasid toiduainete kohta, saates neid semstvovalitsustele või nendele vastavatele asutustele. Samuti linnavalitsus kogub hindasid kõikide muude mitmesuguste asutuste poolt tagavaraks muretsetavate asjade kohta, varustades neid nende nõudmisel teadetega niisuguste hindade kohta. Teated ehitusematerjalide hindade kohta linnavalitsus saadab kubermangu valitsuse ehituse osakonnale. *)

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Märkus 1: Linnavalitsuse poolt kokkuseatavad aruanded võib trükkida lasta volinikkudele laialisaatmiseks. Peale selle

*) Mitmesuguste ainete hindade kogumise asja reguleerib „Ainete hindade ja veokulude üle andmete kogumise seadus“ („R. T.“ nr. 197/198 — 1925. a., sead. nr. 126).

võib neid aruandeid ühes volikogu märkustega avaldada trükis üldiseks teadmiseks.

Märkus 2: Maksvuseta.

Märkus 3: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 96.

Linna asunduses ehitatavate eramajade plaanide ja fassaadide kinnitamine ja ümberehitusteks ning kapitaalremontideks lubade andmine kuulub, Ehituseseaduse (1900 väljaanne) paragrahv 161 ettenähtud eranditega, linnavalitsusele, kelle peale pannakse ka politsei kaastgevusel järevalve tähendatud ehituste korraliku teostamise üle.

Paragrahvi kaks viimast lõiget puudutavad Moskva ja Kroonlinna olusid.

Märkus: Balti kubermangude linnades võtab linnavalitsus selles (96) paragrahvis tähendatud asjades omale juhtnööriks, peale Ehituseseaduse ja käesoleva seaduse § 108 põhjal antavate sundmääruste, ka Balti Eraseaduse määrused (III k., §§ 982—995).

Märkuse lõpp puudutab Riia linna olusid.

Seletused.

1. Laiade rahvakihtide tarvitamiseks määratud ehituste projektid, selle hulgas ka saunade omad, kinnitatakse kubermangu ehituseosakonna (praegu teedeministriumi, ehitus-tehnika osakonna) poolt, kuid see kinnitamine sünnib ainult tehnilisest küljest, s. o. plaanide, fassaadide ja läbilõigete suhtes. Luba saunade ehitami-

Selle seaduse järele on linna- ja alevivalitsused kohustatud koguma andmeid nende valitsuspiirkondades toiduainete, loomatoidu ja ehitusmaterjalide hindade ja veokulude kohta. Nad on kohustatud saatma kogutud andmed hindade üle riigi statistika keskbüroole, erakorralistel juhtumustel aga, mis ei luba viivitust, ka teistele riigiasutustele otsekohe, kui viimased seda nõuavad, ja samal kujul, nagu need andmed esitatud või esitatakse statistika keskbüroole.

Vabariigi Valitsus määrab: a) nende ainete nimekirja, mille kohta linna- ja alevivalitsused on kohustatud ülemal tähendatud andmeid koguma; b) nende andmete riigi statistika keskbüroole ja huvitatud asutustele saatmise korra ja c) nende andmete riigi statistika keskbüroo poolt ümbertöötamise ja avaldamise korra.

seks eneseks aga annab linnavalitsus. (Sen. ots. 19. veebr. 1891. a. nr. 1698; 26. okt. 1910. a. nr. 12883.)

2. Ehituseseaduse § 161 ja Senati otsuste põhjal 27. juunist 1890. a. nr. 5864 ja 19. veebruarist 1891. a. nr. 1698 antakse elanikkude üldiseks tarvitamiseks määratud ehituste lubade palved, enne kubermangu ehituseosakonnale (praegu teedeministeeriumi ehitus-tehnika osakonnale) esitamist, vastavale linnavalitsusele seisukoha võtmiseks, kas projekteeritud ehitust võib põhimõtteliselt lubada (kas või tervishoidlistel kaalutlustel). Niisugune seisukoht on kubermangu valitsusele (praegu teedeministeeriumile) tingimata tarvilik ehituse projekti kinnitamiseks. (Sen. ots. 30. dets. 1910. a. nr. 16647.)

3. Rahva tarvitamiseks määratud ehituste all mõistetakse neid ehitusi, millede vahettegevaks tundemärgiks on rohkearvuline, enam või vähem kestav inimeste kogumine teatavas ruumis ja mis sellepärast nõuavad iseäranis hoolsat projektide läbivaatamist võimalikkude õnnestuste ärahoidmiseks. (Sen. ots. 23. maist 1905. a. nr. 4038.)

§ 97.

Linnavalitsus võib luba anda avalikkude supelusmajade, vabrikute ja muude niisuguste tööstusettevõtete asutamiseks, mis oma kahjutegemata oleku poolest rahvarikastes kohtades takistamata lubatavad on. Niisuguste ettevõtete nimekiri, mille asutamiseks luba andmine ei kuulu selle paragrahvi põhjal linnavalitsuse võimkonda, antakse siseministri poolt kokkuleppel rahaministriga, ettevõtete kohta aga, mis töötavad veejõul (Teedeseaduse § 363, märkus*) — ka kokkuleppel teedeministriga.**)

Märkus 1: Kuni uue Ehituseseaduse väljaandmiseni seaduseandlikus korras ei või avalikuks rahva tarvitamiseks määratud ehitusi muidu püstitada, kui täites Ehituseseaduse (1900. a. väljaanne) paragrahv 161 määruse nõuet.

Märkus 2: Puudutab ehitusi Moskvast ja Kolpinosist.

*) Teedeseaduse § 363 märkusele asendub selle seaduse 1916. a. väljaande järele § 118, märkus.

**) Vaata: Ehituseseaduse §§ 164—172; Tööstusseaduse §§ 67—74; Suur-, kesk- ja väiketööstuse seadus („R. T.“ nr. 28 — 1920. a., sead. nr. 106).

§ 98.

Linnavalitsuse sisemisesse asjaajamise korrasse puutuvad määrused, samuti ka asjad, mis kuuluvad linnavalitsuse kollegiaalsele arutamisele, määratakse kindlaks volikogu instruksioonidega (§ 63 p. 3). Linnavalitsuse peale pandud kohused jaotatakse tema isikliku koosseisu vahel linnavalitsuse enese otsustega, mis volikogu poolt kinnitatakse.

Seletused.

1. Linnaseaduses ei leidu näpunäiteid selle kohta, et volikogu liikmetel oleks õigus ilma volitusega nõuda läbiivaatamiseks linnavalitsuse asjatoimetusi ja dokumente (Sen. ots. 13. sept. 1878. a. nr. 6338). Samuti ei ole erisikud õigustatud nõudma, et neile lubataks tutvuneda linnavalitsuse raamatutega ja dokumentidega kohuste täitmise ja linna summade sissevõtmise ning kulutamise alal. (Sen. ots. 13. juun. 1879. a. nr. 5364.)

2. Üld. Kub. Sead. § 131 järele (1892. a. väljaanne) on linnavalitsus kohustatud andma asjaosalistele isikutele tarvilikka õiendusi, kui need salajased ei ole. (Sen. ots. 15. veebr. 1900. a. nr. 1441.)

§ 99.

Linnavalitsuse kollegiaalsele arutamisele kuuluvad asjad otsustatakse häälteenamusega, kusjuures häälte pooleks jagunemisel annab ülekaalu juhataja hää. Kordadel, kui asi edasilükkamist ei kannata, on linnapeal enesel õigus tarvitusele võtta abinõusid, mis kuuluvad linnavalitsuse kollegiaalsele otsustamisele, kuid ta on kohustatud oma korraldustest ettekandma lähemale linnavalitsuse koosolekule.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 100.

Üldine järevalve asjade korraliku käigu üle linnavalitsuses ning temale alluvates asutustes kuulub linna-peale. Tema võimkonnas on ka korralduste tegemine teadete kogumiseks, asjade ettevalmistamine ettekandmiseks ja muud sarnased täidesaatvad toimingud.

§ 101.

Kudermangu komissar võib isiklikult või oma abilise või vastava maakonna komissari kaudu selle seaduse paragrahv 2 punkt 19-ga linnaomavalitsuse võimkonda antud asju revideerida ja linna asutuste tegevuse kohta ka muudel valitsemise ja majanduse aladel ülevaatuset toimetada, samuti ka neilt teateid ja seletusi nõuda. Leiab kubermangu komissar tähendatud revideerimistel ehk ülevaatusel või muul teel seadusevastast tegevust, siis teatab ta sellest volikogule, ja kui volikogu samme ei astu seadusliku korra maksmapanemiseks, pöördub ta protestiga ringkonnakohtu (administratiiv osakonna) poole. Kohtu otsuse peale selle protesti asjas võib edasi kaevata ainult volikogu.

Samadel alustel võib siseminister selleks määratud isikute kaudu revideerida linnaomavalitsuse asutuste tegevust, kusjuures seadusevastase tegevuse ilmsiks tulekul asi juhitakse kubermangu komissarile käigu andmiseks selles (101) paragrahvis tähendatud korras.

Tulevad ülevaatusel või revideerimisel ilmsiks ametialaliste kuritegude või üleastumiste tunnusmärgid, siis antakse asjale kõik selle seaduse paragrahv 148 tähendatud korras.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869 ja nr. 245, art. 1744.

Märkus Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

Käesolev (101) paragrahv on muudetud Omavalitsuse ajutise järeelvalve seadusega („R. T.“ nr. 78 — 1919. a.).

§ 102.

Linnaomavalitsuse läbikäimine valitsuse ja muude asutustega ning isikutega sünnib linnavalitsuse kaudu.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 103.

Üksikute valitsemise ja majanduse alade lähemaks juhtimiseks võivad linnavolikogud valida erilisi isikuid, tarbekorral aga ka erilisi täidesaatvaid komisjone. Nii

ühed kui teised tegutsevad linnavolikogu poolt antud instruksioonide järele.

Märkus 1 ja 2: Kaotatud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Linnaseaduse § 103 järele kuulub otsustamine, kas ühe või teise linna majanduse aru juhtimiseks on tarvilik asutada komisjoni, täiesti linnavolikogu võimkonda. (Sen. ots. 13. apr. ja 28. okt. 1898. a. nr. 8144.)

2. Linnaseaduse §§ 103, 104, 105 ja 116 mõtte järele võivad täidesaatvate komisjonide liikmeteks olla ainult linnavolinikud ja kodanikud, kellel on linnavalimistel hääleõigus. Kuigi linnavalitsuselt mitte õigust ei ole võetud kutsuda nendest komisjonidest osavõtma ka isikuid, kellel valimiseõigus puudub, kui see osavõtmine kasulik leitakse olevat, võivad sarnased isikud siiski komisjonides ainult sõnaõigust tarvitada. (Sen. ots. 9. okt. 1904. a. nr. 10418.)

3. 1892. Linnaseaduses ei ole ettenähtud võimalust asutada linnaomavalitsuses erikomisjone või komiteesid, mis oleksid linnavalitsusega üheõiguslised ja viimasele ära-rippumatud. (Sen. ots. 9. juul. 1908. a. nr. 8588.)

§ 104.

Täidesaatvate komisjonide (§ 103) juhatajaks on üks linnavalitsuse liige, linnavalitsuse määramisel. Leiab volikogu, linnavalitsuse ettepanekul, kasulikuks komisjoni juhatajaks erisiku valida, siis võtab viimane linnavalitsuse koosolekutest hääleõigusega osa nende asjade otsustamisel, mis täidesaatva komisjoni lähemate ülesannete hulka kuuluvad.

§ 105.

Linna varanduste ja asutuste valitsemiseks, samuti ka ülesannete täitmiseks, mis nõuavad erilisi teadmisi ja ettevalmistust, võib linnavalitsus kutsuda kõrvalisi isikuid. Isikute ametisse määramine ja ametist vabasta-

mine, kes on tegevad linnavalitsuse kirjatoimetuses, kuulub linnapeale.

Märkus: Isikuid, kes on linnavolinikud, ei või linnavalitsus määrata selle linnaomavalitsuse teenistusse, kus nad volinikud on.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 245, art. 1744.

Seletused.

1. Linnavalitsuse sekretäri amet kuulub Linna-seaduse § 105 järele ametite hulka, millele vastavate isikute määramine ja millest vabastamine täiesti oleneb linnapeast. (Sen. ots. 12. märts. 1910. a. nr. 3772.)

2. Linnaseaduse § 105 põhjal allub eriliste teadmistega ja ettevalmistusega isikute ametisse määramine linna täidesaatvatesse komisjonidesse — linnavalitsusele, muude isikute määramine komisjonidesse, kes seal täidavad kohusid asjaajamise, kirjatoimetuse alal jne., — linnapeale. (Sen. ots. 10. juul. 1901. a. nr. 6380.)

3. Linnaseaduse § 105 põhjal ei kuulu linna arhitektid, insenerid, maamõõtjad, juriskonsuldid ja teised eriliste teadmistega ja ettevalmistusega isikud linnavolikogu valimisele, vaid need määrab ametisse ja vabastab ametist linnavalitsus. (Sen. ots. 29. märts. 1894. a. nr. 2153; 2. sept. 1904. a. nr. 7676; 8. juun. 1906. a. nr. 6309; 31. dets. 1911. a. nr. 15802 ja t.).

4. On teenistusest vabastatud isikud linnateenistuses vaba kokkuleppe põhjal olnud, siis lahendatakse nende vahetamine linnaga eraõigusliste normidega ja kõik vaidlused, mis nende ametist lahtilaskmise alal tekkivad, tulevad lahendada mitte administratiiv-, vaid tsiviilkohtu teel. (Riigik. adm. t. nr. 436 — 1920. a.).

5. Sellest, et meil omavalitsuse asutustes teenivate mittevalitavate ametnikkude kohta mingit teenistuseseadust veel välja ei ole antud ja et nende peale ka V. S. K. III köide ei ole laiendatud, tuleb järeldada, et omavalitsuse asutused ja neis teenivad mittevalitavad ametnikud on teenistuselepingulises vahetuses ja nende ametnikkude teenistusest vabastamine võib sündida ainult B. E. S. § 4186 ettenähtud korras. (Riigik. adm. t. nr. 492 — 1922. a.).

6. Ei endises Vene Riigiteenistus-seaduses (V. S. K. III k.) ega ka 18. dets. 1924. a. Riigikogu poolt vastu võetud Riigiteenistuse Seaduses („R. T.“ nr. 149 — 1924 a.) ei ole ettenähtud, et riigiteenijate õigused on maksvad ka omavalitsuse teenijate kohta; samuti ei saa Linnaseadusest järeldada, et kõik linnaomavalitsuse ametnikud seisavad linnaga avalikõiguslikes vahekorras. Linnaseaduse § 105 on ettenähtud, et avalikõiguslikes vahekorras linnaga seisavad ainult valitud ametnikud, s. o. linnapea, linnanõunikud ja sekretär, kuna kõik teised ametnikud ja teenijad palgatakse teenistusse nimetatud § 105 alusel vaba kokkuleppe teel. Seega tuleb neid teenistuses olevaiks lugeda eralepingu alusel, vaatamata selle peale, et nendega ei sõlmita kirjalikke lepinguid. (Riigik. adm. t. nr. 668¹ — 1926. a.).

§ 106.

Linnapeadele, nende abidele, linnavalitsuse liigetele ja teistele linnaomavalitsuse asutustes teenivatele isikutele on keelatud osavõtta varanduste ostust, mille müük neile ameti poolest kohuseks tehtud. Peale selle laiendatakse tähendatud isikute peale määrused, mis ettenähtud Riigiteenistus-seaduse paragrahvides 722—724 (1896. a. väljaanne).*)

§ 107.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

III. PEATÜKK.

Linnaomavalitsuse osavõtmisest sundmääruste väljandmisest kohalikkudele elanikkudele.

§ 108.

Linnavolikogu võib sundmäärusi anda järgmistes asjades:

*) Vene Riigiteenistus-seadus kaotatud („R. T.“ nr. 149 — 1924. a., sead. nr. 97, § 45; nr. 59/60 — 1925. a., sead. nr. 27; nr. 27 — 1927. a., sead. nr. 15) ja asendatud Riigikogu poolt 18. dets. 1924. a. vastu võetud Riigiteenistuse seadusega („R. T.“ nr. 149 — 1924. a., sead. nr. 97).

1) linna korraliku ehitamise kohta vastavalt plaanile ;
2) kohtade määramiseks, kus on lubamata asutada vabrikuid, tehaseid ja muid tööstuslisi ning kaubanduslisi ettevõtteid ;

3) eraehituste püstitamise kohta ; eramaa-alade tükeldamise kohta veikesteks kruntideks ja ehituste asetamise kohta nendele kruntidele ; majade äärmise kõrguse ja kordade arvu kohta üksikutes linnajagudes ; eluruumide kõrguse kohta majades ja nende varustamise kohta valgusega ; tõsteabinõude sisseseadmise ja üldse ehituste tehnilise korraldamise ning nende välimuse kohta ; tulemüüride ehitamise kohta ; tähtaegade kohta, mille jooksul puuehitused tulevad lammutada või asetada kivihiitustega raioonides, mis linnaplaani järele määratud kivi-ehituste jaoks ; taimestiku kohta majade ees asuvates lilleaedades, uulitsatel ja platsidel ; kõnniteede ja muude ehituste korraldamise kohta, millede teostamine on elanikkude kohuseks ;

4) abinõude kohta tulekahjude vastu : katuste, ahjude ja korstnate ehitamise, korrashoidmise ja järelvaatuse kohta ; kohtade kohta, kus ei ole lubatud asutada kergesti tuldvõtvate ainete ladusid, nende ainete hoidmise ja müügi tingimuste kui ka abinõude kohta hädaohu ärahoidmiseks, mis võib tekkida nende plahvatamisest või tulevõtmisest ; rahva kogumiskohtade tulekaitse abinõudega varustamise ja ettevaatusabinõude kohta tuleõnnetuste nendes kohtades ärahoidmiseks ; öövahtide pidamise kohta ; sideteede ehitamise kohta ühenduse loomiseks sisemiste õuede ja uulitsa vahel ; tulekahjude kustutamise ja abinõude kohta inimeste peastmiseks ja varanduse kaitseks tulekahjudel jne. ;

5) abinõude kohta veeuputuste ja muude õnnetuste ärahoidmiseks kui ka inimeste peastmiseks ja varanduse kaitseks niisuguste õnnetuste juures ;

6) abinõude kohta linna valdamisel olevate avalikkude ehituste, kunstimälestus-märkide ja muinasaegsete jäänuste kaitseks ; abinõude kohta loodusemälestusmärkide ja haruldaste loomade, puude ning taimede tõugude alalhoidmiseks ;

7) uulitsate, platside, sõiduteede, kõnniteede, avalikkude aedade, puistete, kaldaradade, bulvarite, sada-

mate, sildade, parvede ja üldiseks tarvitamiseks määratud kohtade, samuti ka kanalite, tamm-teede, tiikide, kaevude, kraavide ja looduslike veejooksu kohtade, väljaarvamata ka need, mis asuvad eraisikute, asutuste ja valitsuskondade päralt olevatel maa-aladel, puhtuses ja korras hoidmise kohta;

8) veevärgi ja kanalisatsiooni sisseseadmise ja korrahoidmise kohta majades ja õuedes, nende kasutamise viiside kohta, katustelt vihmavee ärajuhtimise kohta ja vana-moeliste veetorude ning muude sarnaste sisseseadete kõrvaldamise korra kohta;

9) kohtade määramise kohta linna piirkonnas laatade ja turgude jaoks, nende sisseseadmise ja korrahoidmise kohta, samuti ka nende sisemise korra ja kauplemise aja kohta;

10) sadamate ja üleveo- ning ülesõidusisseseadete ehitamise ja korrahoidmise kohta, abinõude kohta laeva-sõidu ja parvetamise korraldamiseks kohalikkudel vee-teedel ja isikute tegevuse korra kohta, kes kaupade vastuvõtmise ja ärasaatmise juures teenivad;

11) hobuse ja mehaanilise jõuga liikuvate linna raud-teede või muude tehniliselt täiendatud liikumise abinõude korrahoidmise kohta, samuti ka avalikuks tarvitamiseks määratud ettevõtete ülalpidamise kohta valgustuse, vee-varustuse, kanalisatsiooni alal jne. ning tähendatud liikumise abinõude ja ettevõtete kasutamise kohta;

12) inimeste ja kaupade voori- ja veoäri kohta, hobuse ja mehaanilise jõuga liikuvate sõiduriistade kohta inimeste ja kaupade veoks; voorimeeste valvekorra ja seisukohtade kohta raudtee jaamades, sadamates, teatrite juures ja muudel rahva kogumiskohtadel;

13) abinõude kohta liikumise kindlustamiseks ja korraldamiseks uulitsatel, samuti ka jõgedel, kanalites, kaldaradadel ja bulvaritel, mis ei kuulu teede valitsuskonda (ВЪ ВѢДОМСТВѢ ПУТЕЙ СООБЩЕНІЯ);

14) majade nummerdamise korra kohta, samuti ka maja laternate numbrite, maja treppide ja õue väljaskäigu-kohtade valgustamise kohta;

15) abinõude kohta heaolu ja korra kaitseks avalik-kudes kohtades;

16) abinõude kohta hakkavate haiguste ärahoidmiseks ja nende vastu võitlemiseks;

17) abinõude kohta joomise, uimastamise ja liiderliku elu vastu;

18) vabrikute, töökodade ja kaupluste; seltsimajade, samuti ka teatrite, kinode, tsirkuste ja muude lõbustuskohtade; koolide, haigemajade ja heategevate asutuste; kumõssiga arstimise asutuste ja piimatalituste; apteekide, laboratooriumide ja arstliste kabinettide; elukorterite, teenijate ruumide, võõrastemajade, möbleeritud tubade, sissesõiduhoovide, tööliste ruumide, nurgakorterite, väljaüüritavate magamiseasemete ja öömajade; saunade, supelusmajade ja pesumajade; tapamajade ja muude koduloomade tapmise kohtade; lihapoodide ja igasugu toiduainete ja jookide valmistamise, hoiu- ja müügikohtade; tooreste loomaproduktide ladu- ja müügikohtade, samuti ka nende produktide ümbertöötamiseks asutatud parkimise ja muude tööstuste; vooriärihoovide ja muude koduloomade kogumise kohtade; mustuse väljaveohoovide ja -vooride, — ehitamise ja korrashoidmise kohta tervishoidlisse, vastavatel kordadel ka veterinaär-järelvalve suhtes;

19) õuede koristamise kohta; solgiaukude, koduste jätiste hoiukohtade ja väljaskäigukohtade ehitamise ja korrashoidmise kohta; mustuse ja jätiste kõrvaldamise kohta, samuti ka nende ladukohtade asutamise ja korrashoidmise kohta;

20) abinõude kohta kahjulikkude loomade ja putukate hävitamiseks;

21) abinõude kohta õhu ja maapinna rikkumise vastu ning arteesia ja muude kaevude ehitamise ja korrashoidmise kohta, samuti ka veevõtmise korra kohta üldiseks kasutamiseks määratud allikatest (источниковъ);

22) müügil olevate toiduainete ja jookide headuse kindlustamise kohta;

23) vanakraami ostu, müügi ja hoiu ning kaltsukauplemise kohta, samuti ka muu ärilise tegevuse kohta jäänuste ja jätiste ärakasutamise alal;

24) loomade kaitse ja nende ülalpidamise korra kohta;

25) koduloomade korjuste koristamise või hävitamise ja asutuste sisseseadmise ning ülalpidamise kohta, mis nende korjuste tehniliseks ümbertöötamiseks on määratud;

26) kaubandusliste ja tööstusliste ettevõtete avamise ja sulgumise aja kohta, samuti ka teenijate normaalpuhkeaja kindlustamise kohta kaubanduslistes ja tööstuslistes ettevõtetes, ladudes ja kontorites;

27) nende alaealiste kaitse kohta füüsilise ja kõlblise kahju eest, kes teenivad tööstuslistes, kaubanduslistes ja sarnastes ettevõtetes või on kaastegevad lõbustuskohades ja avalikkudel etendustel;

28) trahteriasutuste sisseseadmise ja pidamise korra kohta vastavalt nende otstarbele, raioonide kohta, kus seda laadi asutusi üldse ei või avada, ja tähendatud asutustes heaolu ja heakorra eest hoolitsemise kohta;

29) õlle- ja mõduladude ning õllepoodide sisemise ehituse ja nendes heaolu ja heakorra eest hoolitsemise kohta, samuti ka marjaviinade müügi kitsendamise või keelu kohta;

30) veo- ja kandekauplemise korra kohta;

31) tasutakside kohta produktide ja kaupade kaalumise eest kogukondlistel kaaludel;

32) abinõude kohta esimese järgu tähtsusega tarbainete puuduse ja kalliduse kõrvaldamiseks; põllusaaduste ülesostmise keelu kohta väljaspool turgusid ja muid kohti, mis määratud nendega kauplemiseks;

33) siltide, reklaamide jne. paigutamise kohta, ja

34) kõigis muus asjus, mille kohta linnavolikogud, maksvate seaduste järele, võivad sundmäärusi anda.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Märkus 1: Meresadamates, mille peale on laiendatud Kaubanduse Seaduse (1903. a. väljaanne ja 1912. a. järg) paragrahvid 607—653, ei ole linnavolikogu poolt antavad sundmäärused maksvad kaubasadama maa-ala kohta nendes asjades, mis alluvad sadama asjade komisjonile. (Kaub. Sead., 1903. a. väljaanne, § 638.)

Märkus 2: Linnavolikogude osavõtt sundmääruste väljaandmisest veterinaär-politsei alal määratakse Tervishoiu Seaduses.

Märkus 3: Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Siseministeeriumi poolt on antud üldised juhtnöörid sundmääruste kokkuseadmise korra kohta ringkirjas linna-, maakonna- ja alevivalitsustele 16. veebr. 1924. a. nr. 330.

2. Sundmäärused on kohustavad ka linnavolikogule. (Sen. ots. 23. jaan. 1880. a. nr. 712; 23. veebr. 1910. a. nr. 2953; 28. juul. 1911. a. nr. 8418.)

3. Sundmäärustel peab olema seaduse jõud kõikide kohalikkude elanikkude kohta ja nendes ei või teha erandisi üksikutele isikutele. (Sen. ots. 13. märts. 1895. a. nr. 2786; 23. veebr. 1910. a. nr. 5953.)

4. Ei Linnaseaduse § 108, kui ka üldse maksvates seadustes ei leidu juhtnööre selle kohta, kas linnavolikogud on õigustatud andma sundmäärusi, mis maksvad on mitte tervel linna territooriumil, vaid ainult mõnes üksikus selle osas. Kuid sundmääruste andmise praktikast selgub, et on lubatavaks tunnustatud anda erimäärusi üksikute linnaosade kohta, näit., eritüübiliste kõnniteede ehitamise kohta majaomanikkude poolt teatavatel uulitsatel, keelu kohta sõita jalgratastel, autodel jne. ühel või teisel uulitsal, ühes või teises linnajaos jne. Kõigil tähendatud kordadel ei ole sundmäärused mitte vastuolus nõudmisega, et neil peab olema seaduse jõud kõikide linna elanikkude kohta, sest et nad omavad jõu kõikide ilma erandita isikute kohta, kellel oma tegevuse alal on kokkupuutumist linna raiooniga, mille kohta sundmäärused maksuma pandud. (Sen. ots. 27. veebr. 1909. a. nr. 2455.)

5. Sundmäärustega ei ole lubatud linna enese ega üksikute isikute kasuks maksta panna monopoli, näit. mustuse väljaveo alal maksu eest eritaksi järele. (Sen. ots. 17. sept. 1891. a. nr. 7231.)

6. Senati mitmekordsete seletuste järele (ots. 5. märts. 1891. a. nr. 2398 ja t.) ei ole linnavolikogudel mitte õigust panna sundmäärustega elanikkudele peale mõnesuguseid makse või muid rahalisi kohustusi. (Sen. ots. 20. jaan. 1898. a. nr. 453; 17. jaan. 1900. a. ja 4. aug. 1900. a. nr. 8040 ja t.)

7. Sundmäärused ei või vastuolusse sattuda seadus-

tega ja nad peavad olema kokkuseatud sedavõrd selgelt ja täpsete normide näol, et nende käsitamine mingisuguseid arusaamatusi ei tekitaks. (Sen. ots. 26. okt. 1881. a. nr. 7487; 21. märts. 1891. a. nr. 3215; 28. aug. 1909. a. nr. 8118; 8. aug. 1911. a. nr. 8666.)

8. Sundmäärustel ei või olla tagasiulatavat jõudu ja neid võib maksma panna ainult aja kohta pärast nende väljaandmist. (Sen. ots. 15. sept. 1903. a. nr. 8172.)

§ 109.

Linnavolikogu poolt kokkuseatud sundmäärused ei või millegi poolest seista vastuolus maksvate seadustega. Määruste kavad asjades, mis ülesloetud eelmise (108) paragrahvi punktides 16—25 ja 27, vaadatakse läbi kohaliku arstivalitsuse esitajate või ühe kohaliku arsti osavõtmisel kubermangu komissari määramisel, määruste kavad aga sadamate ja kaldaradade aset täitvate bulvarite, samuti ka üleveo- ning ülesõidusisseseadete ehitamise ja korrashoidmise kohta, ja määruste kavad laevasõidu ning parvetamise kohta — teedevalitsuskonna kohaliku esitaja või isiku osavõtmisel, kes selleks teedeministri poolt määratud, vastavatel kordadel aga — kaubandus-tööstusministeeriumi esitaja osavõttel.

Märkus: Puudutab Moskva linnavolikogu poolt väljaantavaid sundmäärsusi.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Vene ajal määras sundmääruste läbivaatamisest osavõtmiseks arstivalitsuse esitaja või kohaliku arsti kuberner, kelle õigused sel alal läksid 9. juuni 1917. a. Linnaseaduse muutmise seaduse (Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869) põhjal kubermangu komissarile. Viimane amet on kaotatud ja 11. okt. 1919. a. Omaval. ajut. järelv. seaduse alusel kasutas tähendatud õigusi siseminister. Siseministri ametvõimu funktsioon arstivalitsuse esitajate või arsti määramise alal on 20. okt. 1922. a. seaduse („R. T.“ nr 133 — 1922. a., sead. nr. 85) põhjal läinud töö-hoolekande ministrile.

2. Sundmäärustesse ei ole lubatud võtta eeskirju, mille täitmist nõuavad juba maksvad seadused, sest nende viimaste täitmine on iseenesest sunduslik ja selleks ei ole vaja mingisuguseid linnaomavalitsuse korraldusi. (Sen. ots. 30. maist — 1897. a. nr. 6721.)

§ 110.

Volikogu poolt kokkuseatud sundmäärused teatatakse kubermangu komissarile*), kes niisugused sundmäärused, milledega ta nõus ei ole, saadab kahenädalisel tähtajal ühes oma märkustega volikogule tagasi uueks läbivaatamiseks. Sel korral peab sundmäärus vastuvõetama koosviibivate volinikkude kahekolmandiku häälteenamusega ja pannakse maksuma, kui tema vastu ei avaldata kubermangu komissari poolt paragrahv 82 korras protesti.

Sundmäärused, mille vastu kubermangu komissar ei ole tõstnud protesti, avaldatakse kolmel korral kohalistes ametlikkudes häälekandjates ja kuulutatakse peale selle välja veel muul teel, mis kindlustab elanikkudele nendega tutvunemise võimaluse. Sundmääruste tühistamist või muutmist toimetatakse samas korras, mis määratud nende väljaandmiseks.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Tartu linnavalitsuse kaebuse puhul Omavalitsus- asjade Peavalitsuse otsuse peale linnavolikogu sundmääruse „Riigi Teatajas“ avaldamisest keeldumise asjas selatas Riigikohus: Ajutise seaduste ja administratiiv korralduste väljaandmise ja väljakuulutamise korra kolmanda peatüki põhjal („R. T.“ nr. 1 — 1919. a., sead. nr. 1) käivad omavalitsuste sunduslikud määrused siseministeeriumi kontrolli alla ja sealt saadetakse kohtuministeeriumi avaldamiseks „Riigi Teatajas“, mispärast siseministeeriumil õigus oli 1919. a. 30. XII määrusele vastu käiva („R. T.“ nr. 1 — 1920. a., sead. nr. 2) Tartu linnavolikogu sundusliku määruse „Riigi Teatajas“ avaldamise küsimuses eitavale seisukohale asuda, vaatamata selle

*) Praegu siseministrile.

peale, et ta linnavolikogu 1920. a. 24. II otsuse vastu Järelvalve seaduse § 4 („R. T.“ nr. 78 — 1919. a.) korras protesti ei tõstnud. See siseministeeriumi kontrolliõigus on täiesti iseseisev ja seaduses ei ole ettenähtud, et Omaval. ajut. järelv. seadus 11. okt. 1919. a. seda õigust kuidagi kitsendaks ehk muudaks. (Riigik. adm. t. nr. 210 — 1921. a.)

2. Linnaseaduse §§ 79 ja 110 ettenähtud valitsusorganide osavõtmise peale linna asjade otsustamisest, millel üldine tähtsus ja milledega kitsendatakse kodanikkude õigusi, missugused on kõik sundmäärused oma iseloomu poolest, tuleb vaadata kui valitsuse kaastegevuse või ühe teatavat liiki asjade sisulise otsustamise momendi peale, mispärast Tallinna linna endist vaatekohta, et 1917. a. 9. juuni Linnaseaduse §§ 79 ja 110 edasi maksvad on ka pärast 1919. a. 11. okt. Omavalitsuse ajutise järelvalve seaduse („R. T.“ nr. 78 1919. a.) ilmumist, tuleb õigeks ja seadusega kokkukõlas olevaks lugeda. (Riigik. adm. t. nr. 623 — 1923. a.).

3. On ekslik kaebaja vaade, nagu seisaks siseministeeriumi kontrolli õigus ainult ülesandes järelvaadet pidada selle üle, kas sundmäärused vastavad seaduse nõuetele ja kas omavalitsuse asutused üldse on õigustatud niisuguseid välja andma, aga mitte nende sisusse tungima. Siseministeeriumile antud kontrolliõigus läheb kaugemale. Linnaseaduse § 110 järele tulevad linnavolikogude poolt väljaantavad sundmäärused läbivaatamisele valitsuse organide poolt mitte ainult seaduslikkuse seisukohalt, vaid ka sisuliselt. Küsimus, kas ei ole see seaduseparagrahv oma maksvuse kaotanud Omaval. ajut. järelv. sead. („R. T.“ nr. 78 — 1919. a.) ilmunisega, on juba Riigikohtus arutusel olnud (Adm. os. toim. nr. 623 — 1923. a.) ja on eitavalt otsustatud, kuna lähendatud seadus ainult reguleerib, kuidas tuleb teostada järelvalvet omavalitsuste tegevuse seaduslikkuse üle ja ei puuduta sugugi Linnaseaduse § 110 järele valitsuse organidele antud õigust teatavat liiki asju sisuliselt otsustada (Riigik. ots. 24. okt. 1924. a.; „R. T.“ lisa 1924. a. ots. nr. 32).

4. Sundmääruste tühistamine, muutmine ja täiendamine sünnib samas korras, kui nende väljaandminegi.

(Sen. ots. 11. märts. 1897. a. nr. 2340; 1. aug. 1908. a. nr. 9150; 8. aug. 1912. a. nr. 8822 ja t.).

§ 110¹.

Isikud, kes süüdi linnavolikogu poolt väljaantud sundmääruste rikkumises, võetakse vastutusele üldisel alusel ja neile määratakse karistused, mis ettenähtud Rahukohtu-Nuhtlusseaduse paragrahv 29-as (Ajut. Valitsuse otsuse järele 17. märtsist 1917. a., Sead. ja val. korrald. k., art. 376), kui nende sundmääruste rikkumise kohta ei leidu muid karistavaid määrusi.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 110².

Eraisikute, seltside ja asutuste kaebused linnavolikogu poolt väljaantud sundmääruste seadusevastasuse kohta antakse ringkonnakohtule (administratiiv-osakonnale) ilma mingisuguse tähtaja kitsendusega. Need kaebused esitatakse linnavalitsusele, kes nad nädalisel tähtajal ühes oma seisukohaga edasi saadab ringkonnakohtule.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

Kaebused täitmisele määratud linnavolikogu seadusevastaste otsuste vastu anti 1917. a. 9. juuni Linnaseaduse järele ringkonnakohtu administratiiv osakonnale (§ 142). Meil tulevad säärased kaebused Riigikohtu seletuse järele (Riigik. adm. t. nr. 214 — 1920. a.) vastavatele rahukogudele alluvateks tunnustada.

Toetudes ettetoodud seletusele, tuleb järeldada, et ka Linnaseaduse § 110² ettenähtud kaebused alluvad rahukogudele.

§ 111.

Sundmääruse väljaandmisel peab määratama tähtaeg, millest peale ta jõusse astub. See tähtaeg ei või mitte lühem olla kui kaks nädalat, arvates määruse avaldamise ajast.

§ 112.

Politseivõimud on kohustatud valvama sundmääruste täpse täitmise järele. Peale selle võivad volikogud nende

määruste täitmise järele valvamiseks valida erilised jaoskonna hoolekandjad, varustades neid, nende ameti tõenduseks, tunnistustega, mis valmistatud linnavalitsuse plangil ja kannavad selle pitsi.

§ 113.

Sundmääruste rikkujaid kohtu kätte anda ja neid kohtus süüdistada võivad nii politsei, kui ka linnavalitsus ja jaoskonna hoolekandjad.

Seletused.

1. Maksvate seadustega ei ole linnaomavalitsusele õigust antud sundmääruste rikkujatele mingisuguseid trahvisid määrata, näit., metsa raiumise eest ja mustuse mahapanemise eest selleks mitte määratud kohtadele. (Sen. ots. 15. veebr. 1876. a. nr. 1624.)

2. Linnavolikogudel ei ole õigust väljaanda sundmäärusi, milles leiavad aset määrused sundmääruste rikkujate kaelakohtulikule vastutusele võtmise ning varanduse konfiskeerimise kohta, sest et nende määruste rikkujad võetakse vastutusele üldisel alusel ja neile määratakse karistused, mis ettenähtud Rahukohtu-Nuhtlusseaduse § 29, kui määruste rikkumise kohta ei leidu teisi paragrahve Nuhtlusseaduses või Rahukohtu-Nuhtlusseaduses. (Sen. Üldk. ots. 1896. a. nr. 37.)

3. Linnaseaduse §§ 112 ja 113 ning Rahukohtu-Nuhtlusseaduse § 29 põhjal ei ole politseil õigust oma võimuga määrata mingisuguseid trahve sundmääruste mittetäitmise eest, samuti ei ole ka linnavolikogud õigustatud määrama oma sundmääruste mittetäitmise eest karistusi. (Sen. ots. 30. nov. 1904. a. nr. 12577.)

4. Linnaseaduse §§ 112 ja 113 järele järgneb linnavolikogu sundmääruse mittetäitmisele ainult vastutusele võtmine kohtu korras ja kellegile tema endise ameti pidamist ärakeelata võib Nuhtlusseaduse § 58 põhjal (1885. a. väljaanne) ainult kohus. (Sen. ots. 19. jaan. 1909. a. nr. 579.)

5. Puhtuse ja tervishoiu, avalikkude kohtade, parkide, aedade ja puistikkude korrashoiu ning automobiilide ja teiste sõidu- ja veoriistade liikumise kohta käivate

sundmääruste rikkujad võetakse vastutusele ja karistatakse kas üldises kohtukorras või administratiivkorras. Vaata „Mõnede seaduste ja sundmääruste rikumise eest määratavate administratiiv-karistuste seadus“ („R. T.“ nr. 183/184 — 1925. a., sead. nr. 99).

IV. PEATÜKK.

Linnaomavalitsuse ametikohtade täitmise korrast ja linnaomavalitsuse teenistuse tingimustest.

§ 114.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 115.

Linnapea, tema abid või abiline, linnavalitsuse liikmed ja linnasekretär määratakse ametisse linnavolikogu valikul; volikogu võib aga linnasekretäri koha vabaks jätta ja tema kohuste täitmise panna mõne linnavalitsuse ametniku peale; linnavalitsuse liikmetele võib kandidaadid valida.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Siseministri seletus, et Linnaseaduse §§ 115 ja 125 täpse mõtte järele linnavalitsuse liikmete kandidaadid ei või mingil tingimusel täita linnavalitsuse liikmete ametikohuseid viimaste ajutisel äraolekul või haiguse korral, on täiesti kooskõlas 1892. a. Linnaseaduse §§ 115 ja 125 mõttega. (Sen. ots. 5. veebr. 1896. a. nr. 1378.)

2. Linnasekretäri (volikogu sekretäri) ametikoha asutamine ei ole sunduslik, kuna linnavalitsuse sekretäri koht sunduslik on ja linnasekretäri ametikohta mitte muidu asutada ei või, kui linnavalitsuse sekretäri koht täidetud. (Sen. ots. 12. veebr. 1913. a. nr. 1850.)

3. Linnavalitsuse sekretär ei kuulu linnavolikogu poolt valitavate (§ 115) ametnikkude hulka, vaid tema määratakse ametisse linnapea poolt Linnaseaduse § 105

korras, ja sellepärast piirduvad selle paragrahvi mõtte järele linnavalitsuse sekretäri kohused linnavalitsuse asjaajamisega ja tema peale ei või panna kohuseid, mis lasuvad linnavalitsuse liigete peal. (Sen. ots. 2. sept. 1902. a. nr. 7376.)

§ 116.

Paragrahv 115 (selle sead. järele) tähendatud ametitesse, samuti ka täidesaatvatesse komisjonidesse (§ 103 selle sead. järele) võib valida kahekümneühe aasta vanadusest peale mitte üksi volinikke, vaid ka kõiki muid isikuid, kes vastavad nõuetele, mis tähendatud Ajutise Valitsuse määruse § 6-das linnavolikogude liikmete valimiste kohta. (Sead. ja val. korrald. k. 1917. a., § 529.)

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Et maksva Linnavolikogude valimise seaduse („R. T.“ nr. 84 — 1926. a., sead. nr. 89) järele aktiivne ja passiivne valimiseõigus on kõigil Eesti vabariigi kodanikkudel, kes valijate-nimekirjade kokkuseadmise ajaks 20 aastat vanaks saanud, siis tuleb § 116 tähendatud 21 aastane tsensus muudetuks lugeda.

2. Linnaseaduse § 116 ja endise Linnavolikogude valimise seaduse § 6 põhjal võis Linnaseaduse § 115 tähendatud ametitesse ning täidesaatvatesse komisjonidesse (§ 103) valida: 1) isikuid, kellel volikogude valimistel hääleõigus, s. o. isikuid, kes valijate nimekirjade kokkuseadmise ajal vastavas linnas elasid või kellel seal oli kodune sissesead, teenistus või mingi muu kindel linnaga ühenduses seisev amet, ja 2) isikuid, kes linnas ei asunud ega kellel seal kodust sisseseadet, teenistust ega ametit ei olnud, kuid kes vastasid muudele tingimustele, mis valimistest osavõtmiseks määratud.

See põhimõte oli läbiviidud sel alusel, et ka linnavolinikkudeks ja nende kandidaatideks samu isikuid võis valida.

Uue linnavolikogude valimise seaduse („R. T.“ nr. 84 — 1926. a., s. nr. 89) jõusse astumisega kaotasid maksuse endine valimise seadus ja selle muudatused ning

täiendused, Linnaseaduses aga uue seaduse vastuvõtmisega vastavaid muudatusi ja parandusi ei tehtud. See laseks nagu oletada, et endise valimise seaduse § 6, kui Linnaseaduse § 116 materiaalne osa, selle viimase seaduse suhtes oma jõu mitte kaotanud ei ole.

Kuid arvesse võttes asjaolu, et uues valimise seaduses täiesti uus põhimõte läbi on viidud, nimelt et linnavolikogude valimistel hääleõigus on ainult neil kodanikutel, kes valijate nimekirjade kokkuseadmise ajal vastavas linnas elavad, ja et ka volinikkudeks ja nende kandidaatideks võib valida ainult kodanikke, kellel linnas aktiivne valimiseõigus, siis tuleb järeldada, et Linnaseaduse § 116 enam endises ulatuses maksev ei saa olla ja et selle tõttu sama seaduse § 115 tähendatud ametitesse, samuti ka täidesaatvatesse komisjonidesse võib valida ainult kodanikke, kellel uue valimise seaduse järele õigus on linnavolinikkudeks valitud saada.

§ 117.

Linnaomavalitsuse ametnikkude valimisel valvatakse selle järele, et ühes ja samas asutuses ei teeniks ühelajal isikud, kes on esimese astme hõimluses ja suguluse astmetes: otsejoones — ilma kitsendusteta, külgjoontes aga kuni kolmanda astmeni, viimane ühes arvatud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

Linnaseaduse § 117 nõudmine, et ühes ja samas asutuses ei teeniks ühelajal isikud, kes on esimese astme hõimluses ja teatavates suguluse astmetes, käib ainult volikogu poolt valitavate ja Linnaseaduse § 115 ülesloetud ametnikkude, samuti ka täidesaatvate komisjonide liikmete (§§ 103 ja 116) kohta, mitte aga linnavolinikkude kohta, kes ei kuulu ametnikkude hulka. (Sen. ots. 13. märts. 1900. a. nr. 2430; 24. juun. 1905. a. nr. 4968; 11. jaan. 1906. a. nr. 99.)

§ 117¹.

Linnapeal, tema abidel või abilisel ja linnavalitsuse liikmetel ei ole lubatud olla seadusandliste asutuste liik-

meteks ega pidada muid ameteid omavalitsuse ja riigi teenistuses, väljaarvatud auametid. Tingimuste kohta, millistel võib ühendada muid linna ameteid riigiametitega, maksavad eeskirjad, mis on ettenähtud Riigiteenistus-seaduse paragrahvides 158 ja 159.)*

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 118.

Linnaomavalitsuse ametnikud ei kuulu valitsusevõimu kinnitamisele ja asuvad oma kohuste täitmisele kohe peale seda, kui volikogu otsused nende valimise kohta seadusejõusse astunud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 119.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 120.

Linnapea, tema abid, linnapea abiline ja linnavalit-suse liikmed, kuigi nad enne ametisse astumist ei olnud vo-linikud, võtavad linnavolikogu koosolekutest osa volinik-kude õigustega. Eelnimetatud, kui ka kõik teised isikud, kes linnaomavalitsuse ametites, peavad volikogus kõrvalduma küsimuste otsustamisest, mis ülestõstetud nende tegevuse kohta, samuti ei võta nad osa otsuste tegemisest nende ametitele palga määramise ja linnavalitsuse aruannete revideerimise tagajärgede asjus.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

Linnaseaduse § 120 järele peab iga omavalitsuse ametnik kõrvalduma küsimuste otsustamisest, mis üles-tõstetud tema tegevuse kohta; samuti ei või ta osavõtta otsuste tegemisest talle palga määramise asjas. Linna-

*) Vene Riigiteenistus-seadus kaotatud (v. „R. T.“ nr. 149 — 1924. a., sead. nr. 97, § 45; nr. 59/60 — 1925. a., sead. nr. 27; nr. 27 — 1927. a., sead. nr. 15) ja asendatud Riigikogu poolt 18. detsem-bril 1924. a. vastuvõetud Riigiteenistuse seadusega („R. T.“ nr. 149 — 1924. a., sead. nr. 97).

valitsus terves koosseisus kõrvaldatakse sama paragrahvi põhjal volikogu otsuste tegemisest ainult siis, kui need on seotud linnavalitsuse aruande revideerimise tagajärgedega. Peale ülemaltähendatud juhtumuste, ei ole seaduses kuskil muid juhtumusi märgitud, kus üksikud linnavalitsuse liikmed või linnavalitsus terves koosseisus oleksid kohustatud kõrvaldama volikogu koosolekust osavõtmisest. (Sen. ots. 17. juul. 1897. a. nr. 8910; 16. veebr. 1908. a. nr. 2102 ja 2103.)

§ 121.

Ühes märkusega kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 122.

Linnaomavalitsuse valitavad ametnikud vabastab ametist enne ametiaja lõppu, nende sellekohasel palvel, linnavolikogu. Linnapead lubatakse puhkusele kauemaks kui kuuks ajaks volikogu poolt. Muud linnaomavalitsuse ametnikud lubab puhkusele linnavalitsus.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 123.

Palga ja muu tasu määramine linnaomavalitsuse valitud ametnikkudele oleneb linnavolikogust. Volikogu otsus palga määramise kohta teatavas suuruses peab tehtama enne valimisi.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Linnaseaduse § 123 järele määratakse palk linnaomavalitsuse ametnikkudele linnavolikogu poolt enne ametisse valimist. Sellespärast, kui volikogu otsus palga määramise asjas selle tõttu tühistatakse, et otsuse vastuvõtmisel on lubatud seaduserikkumisi, siis ei või ka valimised ise jõusse jääda, kuigi nad seadusepäraselt on toimetatud, sest vastasel korral ei oleks võimalik täita seaduse nõuet, et palga määramine peab sündima enne valimisi. (Sen. ots. 29. nov. 1904. a. nr. 12329.)

2. Linnaseaduse § 123 mõtte järele ei ole linnavolikogul õigust muuta linnaomavalitsuse ametnikkudele selle

paragrahvi põhjal määratud palka nende ametiaja kestvusel ei vähendamise ega suurendamise mõttes; see ei keela aga volikogule määrata nendele isikutele rahalisi toetusi või tarbekorral vastava summa sõidurahadeks. Sarnane toetuste määramine võib aga ainult iseäralistel juhtumustel erandina sündida, mitte aga palga alalise lisana. Ei ole keelatud palga määra muuta nendel korradel, kui mõni koht vabaks on saanud ja ühel või teisel põhjusel tarvilikuks tunnistatakse enne uue isiku valimist selle koha jaoks palka muuta. (Sen. ots. 24. märts. 1897. a. nr. 4147; 28. märts. 1898. a. nr. 4061; 13. apr. 1898. a. nr. 3117; 22. sept. 1899. nr. 9745; 31. jaan. 1900. a. nr. 931; 2. sept. 1904. a. nr. 7677; 2. märts. 1910. a. nr. 3208; 28. juul. 1911. a. nr. 8403; 4. maist 1912. a. nr. 5615; 31. maist 1912. a. nr. 6992 ja t.).

3. Linnaseaduse § 123 järele määratakse linnavolikogu poolt linnavalitsuse liikmete palk enne nende valimist kindlaks ja pärastpoole, linnavalitsuse liikmete teenistuse vältusel, ei või seda vastuvõetud palgamäära enam muuta. (Riigik. ots. 18/25. veebr. 1921. a.).

4. Silmas pidades, et linna summadest palga saamise õigus, nagu seda Vene Senat mitmel korral seletanud, on linna ametnikkudel ainult selle aja eest, kus nad faktiliselt oma kohuseid täitsid, leidis Senat, et tähendatud isikud, olles eeluurimise ja kohtu ajaks ametist kõrvaldatud, ei või mitte palka nõuda ja linnavolikogu ei ole kohustatud ega ole tal koguni õigust nendele isikutele palka kindlustada. (Sen. ots. 11. juul. 1911. a. nr. 7895.)

§ 124.

Linnapea, tema abid, linnapea abiline ja linnavalitsuse liikmed valitakse linnavolikogu volituste ajaks. Linnasekretäri võib volikogu äranägemisel ka lühema aja peale valida.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

1. Üldise korra järele võib isikut, kes teatavas ametisse valitud, lahkunuks lugeda mitte tähtaja möödumisel, mille peale ta valitud, vaid sellest ajast peale, kui

tema asemele uus isik ametisse astunud, kusjuures asjade normaal käigul tähendatud kaks momenti, s. o. ühe isiku ametiaja lõpp ja uute valimiste tõttu teise isiku samasse ametisse astumine, kokku peavad langema. (Sen. ots. 20. märts. 1896. a. nr. 3276; 18. nov. 1898. a. nr. 9394.)

2. Linnapea, tema abi, linnapea abilise ja linnavalitsuse liikmete ametiaja lõppemisega tulevad nimetatud isikud juba nende volituste lõppemise fakti tõttu linnavalitsuse koosseisust lahkunuteks lugeda. Mis puutub aga õieti momendisse, millest peale nimetatud isikud tegelikult oma ametid maha panevad, siis ei või need volitused faktiliselt mitte enne lõppeda, kui nende asemele seaduslikus korras uued isikud valitud ja ametisse astunud, sest vastasel korral oleks linnaomavalitsus sunnitud tegutsema teatava aja jooksul ühede isikute lahkumise ja teiste ametisse astumise ajal mitte tarvilikus koosseisus. Sellepärast jääb ka linnavalitsuse liikmetele mitte volinikkudele Linnaseaduse § 120-ga antud õigus kuni tähendatud momendini osavõtta linnavolikogu koosolekutest ühel alusel linnavolinikkudega (Sen. ots. 31. märts. 1897. a. nr. 4432; 31. juul. 1900. a. nr. 7713), ja eriti osavõtmise õigus uue linnavalitsuse koosseisu valimistest. (Sen. ots. 4. veebr. 1913. a. nr. 1526.)

3. Senati mitmekordsete seletuste järele on uue linnavalitsuse koosseisu valimistest õigus osavõtta ka endise koosseisu liikmetel. (Sen. ots. 31. juul. 1900. a. nr. 7713 ja t.). (Sen. ots. 12. aug. 1913. a. 8933.)

§ 125.

Linnapea, tema abide või alalise lahkumise korral enne volituste aja lõppu, valitakse nendesse ametitesse uued isikud. Kui lahkub samadel tingimustel linnavalitsuse liige, siis astub tema ametikohuste täitmisele selle ameti kandidaat; kandidaadi puudumisel otsustab volikogu, kas määrata uued valimised või jätta koht vabaks kuni tähtaja lõpuni, milleni lahkunud liige oli valitud.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

Seletused.

Linnaseaduse § 125 täpne mõte näitab, et seadus lubab linnavalitsuse liikmete asemele paigutada teisi isi-

kuid, ja nimelt ainult nende kandidaate või uuesti sellesse ametisse valitud isikuid, kuid ainult sel korral, kui linnavalitsuse liikmed linnavalitsuse koosseisust täiesti lahkunud; nende ajutisel äraolemisel või ametist tagandamisel jäävad nende kohad täitmata ja nende kohused tulevad sarnasel korral ajutiselt ärajaotada teiste linnavalitsuse koosseisu kuuluvate isikute vahel. Tekivad selle juures linna majapidamises raskused, siis võivad linnavolikogud, kasutades Linnaseaduse § 103-ga antud õigust, valida linnavalitsusele abiks üksikuid isikuid. (Sen. ots. 4. nov. 1904. a. nr. 11446.)

§ 126.

Linnapead, nende abid ja abiline ning muud omavalitsuse valitavad ametnikud kannavad oma kohuste täitmisel ja pidulikkudel juhtumustel iseäralisi ametimärke kinnitatud kujundi järele.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

V. PEATÜKK.

Linna heaks võetavatest maksudest.

§§ 127—137.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 274, art. 2010.

Ajutise valitsuse otsusega 29. sept. 1917. a. on jätud jõusse lisa Linnaseaduse § 136¹ juurde (v. lisade osa), samuti ka märkus selle paragrahvi juurde, mis käsitab Nizni-Novgorodi heaks võetavat maksu raud- ja veeteedel veetavatelt kaupadelt.

VI. PEATÜKK.

Linna väljaminekutest, eelarvetest ja eelarvete täitmise aruannetest.

§§ 138—140.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 274, art. 2010.

VII. PEATÜKK.

Kaebamise korra st linnaomavalitsuse korralduste peale ja linna teenistuses seisvate isikute vastutusest.

§ 141.

Eraisikutel, seltsidel ja asutustel, kui nende tsiviilõigusi linnaomavalitsuse tegevusega on rikutud, on nõudmise õigus üldisel alusel. (Tsiv. Kohtup. sead., § 1 ja märkus.)

§ 142.

Kaebused täitmisele pöördud linnavolikogu otsuste seadusevastasuse peale antakse määratud korras ringkonnakohtule (administratiiv osakonnale).*)

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 143.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 144.

Kaebused linnavalitsuse korralduste seadusevastasuse peale antakse määratud korras ringkonnakohtule (administratiiv osakonnale)*), kõik muud kaebused aga linnavalitsuse tegevuse peale antakse linnavolikogule.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§§ 145—146.

Kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 147.

Linnavolikogu esimees, linnapea, tema abid ja abiline, linnavalitsuse liikmed, linnasekretär, isikud, kes valitakse volikogu poolt linnavalitsusele abiks üksikute valitsemise ja majanduse alade lähemaks juhtimiseks, täidesaatvate

*) Praegu rahukogu administratiiv osakonnale.

ja ettevalmistus-komisjonide liikmed, jaoskonna hoolekandjad ja teised linnaomavalitsuse valitavad ametnikud, samuti ka tema palgalised teenijad võetakse vastutusele ametialaste kuritegude ja üleastumiste eest distsiplinaar-toimetuse korras *) ehk kriminaalkohtu otsuste põhjal.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§ 148.

Eelmises (147) paragrahvis tähendatud isikute vastutusele võtmise asjad algatatakse linnavolikogu otsustega ehk kubermangu komissari **) korraldustega, linnavalitsusele alluvate ametnikkude suhtes aga — ka linnavalitsuse otsustega, ja saavad käigu määratud korras peale seda, kui süüdistatavatelt on nõutud tarvilikud seletused.

Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

§§ 149—154.

Ühes märkustega kaotatud. Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 157, art. 869.

*) Maksvate seaduste põhjal ei ole võimalik linnaomavalitsuse ametnikke vastutusele võtta distsiplinaar-toimetuse korras.

**) Praegu siseministri korraldustega.

Lisa 2. juurde.

Linnaseaduse juhataja ülesandest ja

Võttega juhataja ülesandest ja

Lisad Linnaseaduse juurde.

Juhataja annab soovitusi ja hoiatusi linna-
korras, hoiuseid ja sõnastusi linna- ja

Juhataja on kohustatud anda lubama või keelduma,
mis ei puutu arutusse oluliste asjades või puuduvad
kõrvalised, mis ei kuulu sõnastuse asjadesse. Samuti
saab ka lugupidamata avaldusi koostada juhataja
või tema liikmete vastu.

Elmises (4) paragrahvis tähendatud juhtumistel on
juhatajal õigus peale kahukordset hoiatust kõnelejalt seua
ära võtta.

Iakud, kes juhataja korraldustega rahul ei ole, või
vad nõuda niisuguste korralduste koostamise protsessi

Lisa § 58¹ juurde.

Linnavolikogu juhataja õigustest ja kohustest.

§ 1.

Volikogu juhataja avab ja lõpetab volikogu koosoleku.

§ 2.

Juhataja paneb volikogu otsustamisele asjad selles järjekorras, kudas nad päevakorda võetud (Linnas. § 66, selle määr. järele). Asja arutamise järjekorda võib volikogu otsusega muuta.

§ 3.

Juhataja annab soovijatele sõna ülestähenduste järjekorras, linnapeal on sõnaõigus väljaspool järjekorda.

§ 4.

Juhataja on kohustatud mitte lubama mõtteavaldusi, mis ei puutu arutusel olevasse asjasse või puudutavad küsimusi, mis ei kuulu volikogule alluvate asjade hulka, samuti ka lugupidamatuse avaldusi koosoleku juhataja või tema liikmete vastu.

§ 5.

Eelmises (4) paragrahvis tähendatud juhtumustel on juhatajal õigus peale kahekordset hoiatust kõnelejalt sõna ära võtta.

§ 6.

Isikud, kes juhataja korraldustega rahul ei ole, võivad nõuda niisuguste korralduste koosoleku protokollis

võtmist, samuti ka kaevata juhataja tegevuse peale ühenädalisel tähtajal ringkonnakohtule (administratiiv osakonnale).*)

§ 7.

Juhataja valvab koosoleku korra järele, hoides ära müra ja kõrvalist jutuajamist koosoleku ruumis kui ka koosoleku liikme kõnet katkestavaid hüüdeid.

§ 8.

Juhtumustel, kui koosoleku liikmed ei kuula juhataja korraldusi ja rikuvad korda, võib juhataja volikogule ettepanna koosoleku liiget koosolekutelt kõrvaldada, kuid mitte kauemaks kui üheks kuuks. Volikogu otsuste maksvuseks ses asjas nõutakse, et otsused vastuvõetaks mitte vähema kui kahe kolmandiku koosolekul viibijate häälteenamusega.

§ 9.

Rikuvad koosoleku korda koosolekul viibijad kõrvalised isikud vahelhüüetega või muul teel, siis kutsub juhataja neid isikuid korrale, ja kui nad ei alistu, võib teha korralduse nende kõrvaldamiseks koosoleku saalist ja seaduslikule vastutusele võtmiseks (Nuhtluss., 1914. a. väljaanne, § 393). Kõikide kõrvaliste isikute koosoleku saalist kõrvaldamine võib sündida ainult volikogu otsusega.

§ 5.

Elumises (4) paragrahvis lähendatud juhtumustel on juhatajal õigus peale kahekorset hoiatust kõnelejal sõna ära võtta.

§ 6.

Isikud, kes juhataja korraldustega vastu ei ole, või
(*) Praegu rahukogu administratiiv osakonnale.

Lisa § 136¹ juurde.

Raudteedel sisse- ja väljaveetavate kaupade (грузовъ) pealt linnade heaks sisseseatava maksu peaalustest ja määramise korrast. (2. märtsi 1910. a. seadus, Sead. ja val. korrald. k. 1917. a. nr. 42, art. 393.)

1. Maksud saadetiste pealt määratakse ainult raudtee jaamadesse viivate teede ehitamiseks ja paremasse korda seadmiseks, olgu nendeks teedeks linna uulitsad ja platsid või viigu nad üldse linna maadest läbi, ja nimelt: tähendatud juurdeveoteede sillutamiseks, prügitamiseks (шоссирование) ja kapitaalremondiks, samuti ka nendel teedel sildade ja muude teetarvete ehitamiseks ja kapitaalremondiks.

Ulatab juurdeveotee linna maadest osalt väljaspoole, siis võib linnaomavalitsus — kokkuleppel vastava maaomavalitsusega või teede korraldamise alal selle aset täitva asutusega — võtta oma peale selle teeosa ehitamise ja kordaseadmise.

2. Makse saadetiste pealt võib seada sisse ainult siis, kui harilikke linna sissetulekuid ei jatku eespool (p. 1) tähendatud tarviduste täitmiseks.

3. Maksu lubamisel määratakse igakord kindlaks tema lähem otstarve selle seaduse reeglite piires, samuti ka summa, mis selle otstarbe täitmiseks tarvilik. Maks määratakse igakord teatava aja peale, mis igal juhtumusel ei või kesta üle 10-ne aasta. Tähtaja määramisel võetaksa arvesse aeg, mille kestusel kohaliku saadetisteliikumise ulatuses loodetakse sissevõtta summa, millest jätkub kõikide selle maksu arvel korraldatavate tööde läbiviimiseks. Maksu võtmine lõpetatakse ka enne määratud tähtaega, kui sellest niisuur summa sisse on

tulnud, et käesolevate reeglite p. 10 korras määratud tööde kava võib leida teostamist.

4. Maks määratakse kas linna veetavatelt või linnast väljaveetavatelt kaupadelt, või ühedelt kui teistelt, kusjuures tuleb täpselt tähendada, missugused saadetised pannakse maksu alla väljaveo ja missugused sisseveo alal.

5. Maksust vabastatakse: a) kaubad, mis raudteedel teatava jaama kaudu sisseveetakse transiidina, samuti ka need, mis ei tarvita punkt 1-es tähendatud teid; б) sõjaväe ja arestantide asjad; в) postisaadetised; г) reisijate багаash ja üldse kaubad ja asjad, mis reisijate- ja segarongides bagashikviitungide järele veetakse; д) saadetised, mis veetakse valitsuse asutuste korraldusel või on raudtee omandus, väljaarvatud saadetised hankete täitmiseks; e) Kõigekõrgemalt poolt 19. jaanuaril 1893. a. kinnitatud Riiginõukogu otsuse põhjal (Sead. Üldk., nr. 9263) alandatud tariifi järele veetavad saadetised, mis määratud heategevatele asutustele (для богоугодныхъ и благотворительныхъ заведений) ja kirikutele; ж) saadetised, mis määratud abiandmiseks kohalikkudele elanikkudele, keda tabanud seltskondlised õnnetused. Muud erandid, mis tingitud kohalikkudest oludest, määratakse igakord maksu sisseseadmisel käesolevate reeglite punkt 8 korras.

6. Maksu ülemmäär ei või tõusta kõrgemale kümnekordsest puuda-, tüki- või vagunisaadetise veomaksu algtariifi määrast, mis teatava saadetise liikumise eest ühe versta ulatuses raudteede üldise kaubaveo tariifi normide järgi on määratud. Võetakse maksustamine ette mitte puuda, tüki või vaguni pealt, vaid mõnel muul alusel, siis määratakse maksu suurus igakord kindlaks vastavalt kohalikkudele oludele ja maksumääradele, mis on kinnitatud saadetiste puuda, tüki ja vaguni viisi maksustamisel. Siseminister võib tähendatud maksumäära üksikutel kordadel alandada vastavalt kohalikkudele oludele ja tõelistele tarvidustele.

7. Linnaomavalitsused, — kohtades aga, kus ei ole maksuma pandud Linnaseadus, linna majanduse juhtimises nende aset täitvad asutused, — saadavad kaupade pealt maksu määramise kavad ühes täpse maksutaksiga ja kaupade jaotusega üksikute maksustamise

liikide järele vastavatele kreisi semstvovalitsustele või nende aset täitvatele asutustele, samuti ka kohalikkudele põllumeesteseltsidele, kohalikkudele kaubanduslistele ja tööstuslistele asutustele, s. o. kaubandus- ja manufaktuurkomiteele (комитету торговли и мануфактуръ), börsekomiteele, kaubandusvalitsusele (купеческой управѣ) või kaupmeeste seltsi juhatusele (управленію купеческаго общества), nende puudumisel aga — muudele kaubandus- ja tööstuslistele organisatsioonidele. Tähendatud asutused, seltsid ja organisatsioonid võivad kuue kuu jooksul maksu sisseseadmise kavade saamise päevast arvates teatada oma seisukohta nende kavade suhtes linnaomavalitsustele või nende aset täitvatele asutustele. Pärast tähendatud märkuste saamist või pärast märkuste avaldamiseks määratud tähtaja möödumist linnaomavalitsused või nende aset täitvad asutused esitavad oma lõpulikud maksu sisseseadmise kavad ühes vastavate kreisi semstvovalitsuste ja nende aset täitvate asutuste, põllumeeste seltside ja kohalikkude kaubandusliste ja tööstusliste asutuste märkustega, samuti ka oma seisukohaga siseministrile.

8. Otsustamine linnade palvete üle raudteedel sisse- ja väljaveetavate kaupade pealt linnade heaks maksu sisseseadmiseks kuulub siseministrile kohaliku majandusnõukogu (совѣтъ по дѣламъ мѣстнаго хозяйства) iseäralise raudteeasjade komisjoni (особое присутствіе по дорожнымъ дѣламъ) arvamise alusel. Iseäralise komisjoni koosolekutest võtavad tingimata osa kaubandus- ja tööstusministeeriumi, teedeministeeriumi, rahaministeeriumi, samuti ka maakorralduse ja põllumajanduse peavalitsuse (главное управленіе землеустройства и земледѣлія) esitajad. *) Lahkarvamiste korral iseäralises ko-

*) Vabariigi Valitsuse otsusega 31. märtsist 1922. a. tehti siseministrile ülesandeks moodustada siseministeeriumi omavalitsusasjade peavalitsuse juures iseäraline komisjon — raudteedel ja sisemistel veeteedel sisse- ja väljaveetavate kaupade pealt 2. märtsi 1910. a. seaduse määruste järele linnaomavalitsuste kasuks võetava puudamaksu sisseseadmise palvete läbivaatamiseks järgmises koosseisus: omavalitsusasjade peavalitsuse juhataja kes on ühtlasi komisjon juhatajaks, ehitus-peavalitsuse esitaja, kaubandus- ja tööstusministeeriumi esitaja, teedeministeeriumi esitaja, kaks rahaministeeriumi esitajat ja maakorralduse peavalitsuse esitaja.

Siseministeeriumi administratiiv-osakonna asutamise seadusega

misjonis lahendatakse asi selles korras, mis on määratud Ministeeriumide Asutamise Seaduse § 363 (märkus) juurde kuuluva lisa § 21-es (Sead. K., I k. 2 jagu, 1906. a. järg) ja Ministritenõukogu Asutamise Seaduse (Sead. K. I k., 2 j., 1906. a. väljaanne) § 1-es.

9. Raudteedel sisse- ja väljaveetavate saadetiste pealt maksuvõtmise kord, viis ja tingimused määratakse reeglitega, mis antakse siseministrilt kokkuleppel teede-, raha ja kaubandus-tööstusministriga ning maakorralduse ja põllumajanduse peajuhatajatega. Neil kordadel, kui maksuvõtmist toimetatakse kohalikkude raudteevalitsuste korraldusel, määratakse viimaste tasu selle eest kindlaks vastavate raudtee- ja linnavalitsuste kokkuleppel, kusjuures kulud tähendatud otstarbeks ei või tõusta: sissetulekute juures kuni 3000 rublani — üle 200 rubla, 3000 rublast kuni 10000 rublani — üle 400 rubla, 10000 rublast kuni 100000 rublani — üle 400 rubla ja kolme protsendi summast, mis ulatab üle 10000 rubla. On sissetulek üle 100000 rubla, siis võib tasu võtta summa suuruses, mis ettenähtud sissetulekute juures kuni 100000 margani ja sellele lisaks kaks protsenti summast, mis ulatab üle 100000 rubla.

10. Linnaomavalitsus ei või sissetulnud maksusumme enne tarvitama hakata, kui tema poolt on kokkuseatud maksu sisseseadmise loa saamisel kavatsatud kõikide tööde täpne plaan maksu otstarbe ulatuses.

11. Saadetiste maksu sissevõtmise ja kulutamise üle linnavalitsus peab eriarvet lahus muudest linna tuludest ja kuludest ja esitab igal aastal siseministri poolt määratud tähtajaks selle üle aruanded sise-, kaubandus-tööstus-, raha- ja teedeministrile, samuti ka maakorralduse ja põllumajanduse peajuhatajale.

(„R. T.“ nr. 30 — 1926. a., sead. nr. 28) on omavalitsusasjade peavalitsus kaotatud ja siseministeeriumi keskasutustest: ministri kantselei, administratiivasjade peavalitsus ja omavalitsusasjade peavalitsus, moodustatud administratiiv-osakond. Sellega tuleb ülemal tähendatud komisjoni tegevus üleläänuks lugeda administratiiv-osakonna juurde ja komisjoni juhataja kohused selle osakonna direktorile.

Ehitus-peavalitsus on üle viidud teedeministeeriumi alla (Ehitus-peavalitsuse ja Tehnilise Ehituskomitee teedeministeeriumi alla üleviimise seadus „R. T.“ nr. 60/61 — 1922. a., sead. nr. 30) ja ümbermoodustatud ehitus-tehnika osakonnaks.

12. Pärast tähtaja möödumist, milleks maks lubatud, esitab linnaomavalitsus hiljemalt kuue kuu jooksul sise-, kaubandus-tööstus-, raha- ja teedeministrile, samuti ka maakorralduse ja põllumajanduse peajuhatajale täieliku aruande sissetulnud maksu summade ja nendest tehtud kulude üle maksu võtmise kestvusel, näidates ära, missugused tööd nende summadega on teostatud.

2. märtsi 1910. a. seaduse põhjal raudteedel linnadesse veetavate ja nendest väljaveetavate kaupade pealt linnade heaks sisseseatava maksu võtmise korra, viisi ja tingimuste reeglid.

(Sead. ja val. korrald. k. 1913. a. nr. 89, art. 760.)

1. Linna heaks sisseseatud maks saadetistelt, mis jõuavad linna raudteel, nõutakse sisse kohalikus jaamas — nende väljaandmise juures kaubasaajale, saadetistelt aga, mis raudteel samast linnast välja lähevad, — nende vastuvõtmise juures kaubasaatjalt, ilma et lubatud oleks summa üleviia jaama, kuhu saadetised määratud. Maksu vastuvõtmise üle antakse selleks eriti määratud kviitungid.

2. Kordadel, kui jaama poolt edasisaatmiseks vastu võetud kaup selle omaniku poolt tagasi nõutakse ja jaamast ära veetakse (Vene üldise raudteede seaduse, § 78), ei anta selle kauba eest linna heaks sissenõutud maksu mitte tagasi.

3. Sisse- ja väljaveetavate raudteesaadetiste pealt linna heaks võetava maksu suuruse väljaarvamisel ei võeta murdusid üldsummas alla poole kopika mitte arvesse, poolkopikat ja enam loetakse aga terveks kopikaks.

4. Maksu võtmine pannakse vastavate raudteede valitsuste peale, kui linnavolikogud tarvilikuks ei tunnusta selleks eriagente linna poolt määrata.

5. Maksu võtmise raudteevalitsuse peale panemise korral määratakse temale selle eest linnaomavalitsusega kokkuleppel tasu selles suurus, mis ei tõuse, arvestades aastase maksu sissetulekuga, üle 2. märtsi 1910. a. seaduse punkt 9-as ettenähtud normide.

6. Eelmises punktis tähendatud juhtumusel raudteevalitsus kannab linna heaks sissetulevad summad tema

eriarvele ja saadab need summad iga kuu möödumisel mitte hiljem kui 25-dat päeva ühes selle maksu kuu aruannetega linnavalitsusse, mahaarvates nendest summadest ühe kaheteistkümnendiku osa sellest tasust, mis kuulub raudteevalitsusele p. 5 põhjal.

Märkus: Neil kordadel, kui linnaomavalitsuse ja raudteevalitsuse ühisel kokkuleppel nimetatud tasu arvatakse välja teatavas protsendi vahekorras aasta jooksul sissetuleva maksusummaga, võetakse arvestatava summa aluseks, mis iga kuu kinnipidamisele kuulub, maksu sissetulekute keskmine aasta summa, mis esialgu fikseeritud maksu sisseseadmise ajal, lõpulik arve aga tehakse pärast seda, kui selgunud iga möödunud aasta maksu sissetulekute tõeline summa.

7. Linnavalitsusel on õigus raudteejaamas kontroleerida linna heaks sissetulevaid maksusumme. Sarnast kontroleerimist võib toimetada mitte sagedamini kui üks kord kuus ja sellejuures mitte hiljemalt, kui ühe kuu jooksul käesolevate reeglite punkt 6-das nimetatud aruannete linnavalitsuses saamise päevast arvates. Aruanne selle kuu eest, mil kontroleerimist tähendatud ajal ei toimetatud, loetakse õigeks.

8. Linnavalitsus võtab oma peale kohustuse raudteevalitsusele tasuda kõik linnamaksu arvel saadud summad, mis raudtee võib tunnustada rohkemal määral võetuna tagasimaksmisele kuuluvateks ühes protsentidega, mis on ettenähtud Vene üld. raudt. seaduse § 72-es.

9. Neil juhustel, kui maksuvõtmine on lubatud puuda-, tüki või vagunsaadetiste veomaksu üldise alg-tariifi määrade võrdselt, peavad needsamad määrad võetama üldise tariifi järele veetavate saadetiste maksustamise aluseks ka neil juhustel, kui jaamas, kus maksu võetakse, on maksvusel eritariif.

10. Käesolevate reeglite täiendamist ja osalist muutmist võib tarbekorral igal üksikul juhtumusel ettevõtta kohaliku majandusnõukogu iseäraline raudteeasjade komisjon*) ülemal nimetatud 2. märtsi 1910. a. seaduse p. 8 korras.

11. Neil kordadel, kui linnaomavalitsus tunnustab otstarbekohaseks maksuvõtmist toimetada mitte raudtee

*) Vaata märkus 2. märtsi 1910. a. seaduse p. 8 juurde.

agentide kaudu, vaid oma korraldusel, määratakse niisuguse maksuvõtmise kord, viis ja tingimused igal üksikul juhtumusel kindlaks linnavolikogu ja raudteevalitsuse kokkuleppel 2. märtsi 1910. a. seaduse korras.

12. Ülemal toodud reeglite üldiseks teadmiseks välja kuulutamiseks tunnustada oma jõu kaotanuks 2. märtsi 1910. a. seaduse põhjal raudteedel sisse- ja väljaveetavate kaupade pealt linnade heaks sissesseatava maksu võtmise korrasse, viisisse ja tingimustesse puutuvad reeglid, mis on kinnitatud siseministri eest kohaliku majanduspeavalitsuse (главное управление по дѣламъ мѣстнаго хозяйства) ülema poolt kokkuleppel teede-, raha-, kaubandus- tööstusministriga ja maakorralduse ja põllumajanduse peajuhatajaga 6. juunil 1911. a. ja on avaldatud Sead. ja val. korrald. k. 1911. a. nr. 147, art. 1376.

Abitime: linnapea abiline, 43, 63, 65.

Ahjud, 53.

Aiad: avalikud aiad, 3, 53.

Ajaline kirjeld, 44, 63, 67, 70.

Ametid: ametitesse määramine linnavalitsuse ja linnapea poolt 51–52.

Ametiaegid, 70.

Ankrutõeljad, 23.

Annelised, 16, 24.

Apteegid, 6, 55.

Arstid, 6.

Aruanded: linnavalitsuse aruanded, 24, 29, 32, 45, 46.

Asetäitja:

— linnapea asetäitja, 44.

— volikogu juhataja asetäitja, 20.

Ajastundjad, 33.

Autused:

— heategevad autused, 7, 23, 35.

— ravitusaautused, 23.

Avalik pakkumine:

— linna varanduste võrandamisel, 28.

— linna maade rendile andmisel, 11, 12.

B.

Bulvarid, 5, 14, 24, 52, 64, 58.

Bõrsad, 7.

Sisujuht.

A.

Abi: linnapea abi 44, 45, 63, 65.

Abiline: linnapea abiline, 45, 63, 65.

Ahjud, 53.

Aiad: avalikud aiad, 5, 53.

Ajutine äraolek, 44, 63, 67, 70.

Ametid: ametitesse määramine linnavalitsuse ja linnapea poolt 50—52.

Ametimärgid, 70.

Ankrutõstjad, 23.

Annetised, 10, 24.

Apteegid, 6, 55.

Arstiabi, 6.

Aruanded: linnavalitsuse aruanded, 24, 29, 32, 45, 46.

Asetäitja:

— linnapea asetäitja, 44.

— volikogu juhataja asetäitja, 20.

Asjatundjad, 33.

Asutused:

— heategevad asutused, 7, 23, 55.

— ravitsusasutused, 23.

Avalik pakkumine:

— linna varanduste võõrandamisel, 26.

— linna maade rendile andmisel, 11, 12.

B.

Bulvarid, 5, 14, 24, 53, 54, 58.

Börsed, 7.

E.

Eelarved, 22, 30, 32, 45.

Ehitused, 46, 47, 53.

— püstitamine linna maadel, 26, 35, 41.

— üldtarvitamiseks, 6, 34, 41, 46, 47, 53.

Ehitusmaterjalid, 45, 46.

Elukorterid, 7, 55.

Erapooletud hääletamisel, 36.

Eriarvamised, 35, 36.

Ettevõtted :

— vabrikud ja tööstusettevõtted, 47, 55, 56.

— veejõul töötavad ettevõtted, 47.

— piimatalitused, 55.

— tooreste loomaproduktide ümbertöötamiseks, 55.

H.

Haigemajad, 6, 55.

Haigused : hakkavad haigused, 55.

Haridus : rahva haridus, 6.

Heategevad asutused, 7, 23, 55.

Hindamine : liikumata varanduste hindamine, 23,

Hinnad : ainete ja ehitusmaterjalide hinnad, 45, 46.

Hoolekandjad : sundmääruste täitmise järele valvamiseks, 62

Hoolekanne vaeste ja kerjuste eest, 7.

Hoovid : sissesõiduhoovid, 55.

Häälteenamus : lihthäälteenamus, 36.

I.

Instruktsioonid :

— linnaomaval. täidesaatvatele organidele, 22, 25.

— komisjonidele, 25, 33, 50.

— linnavalisusele, 22, 25, 48.

— volikogu juhatajale, 30.

Inventar, 45.

J.

Jaamad : hobuse postijaamad, 8.

Julgeolek, 7.

Juurdeveoteed, 23.

Järelvalve linnaomavalitsuste üle, 17.

— asjade käigu üle linnavalitsuses, 48.

— kauplemise järelvalve, 24.

Jätised, 23.

K.

Kaalujad, 23.

Kaalud, 7.

Kabinetid: arstlised kabinetid, 55.

Kaebused:

— eraisikute kaebused volikogule, 31, 32.

— volikogu otsuste peale, 35, 36, 71.

— linnavalitsuse korralduste peale, 24, 71.

— linnavolikogu sundmääruste peale, 61.

Kaevud, 5, 54, 55.

Kahjud: sissenõudmise kord, 12.

Kaldarajad, 5, 14, 15, 24, 27, 53, 54.

Kanalid, 5, 54.

Kanalisatsioon, 6, 24, 25, 54.

Kandaadid:

— volinikkudele, 20, 21.

— linnaomaval. valitud ametitele, 63, 69, 70.

Kapitalid, 10, 23.

Katused, 53.

Kaubalaod, 7.

Kaubandus: abinõud kaubanduse edendamiseks, 7.

Kauplemine: järelvalve, 24.

Kerjamine, 7.

Kinod, 55.

Kohad üldiseks tarvitamiseks: nende ehituste püstitamine, 15, 26, 41.

Kohtuasjad, 13, 45.

Kohused: naturaalkohused, 22, 23, 25, 26, 35, 39.

Kohustused, 24.

Komisjonid:

— ettevalmistus-komisjonid, 32, 33, 37.

— täidesaatvad komisjonid, 32, 49, 50, 64, 65.

— revisjoni komisjonid, 29, 32, 33.

Kongressid: linna tegelaste kongressid, 7.

Konservatooriumid, 6.

Kontorid: vahetalituse kontorid, 7.

Koolid, 55.

Koosolekud : linnavolikogu koosolekud, 29—31, 43.

Korstnad, 22, 23, 53.

Korstnapühkijate komandod, 6.

Kraavid, 6, 54.

Krundid : väikemõõdulised krundid, 34, 39.

Kuratooriumid :

— tervishoiu kuratooriumid, 6.

— vaeste kuratooriumid, 7.

Könniteed, 5, 14, 22, 53.

Külmetusmajad, 7.

L.

Laadad, 7, 54.

Laboratooriumid, 55.

Ladud : kergesti tuldvõtivate ainete ladud, 53.

Laenud, 24, 34, 39, 40.

Lepingud, 10, 34, 39, 40.

Ligerid, 23.

Liidud : omavalitsuste liidud, 7.

Liikmed : linnavalitsuse liikmed, 44, 63—70.

Liikumise ja ühenduse abinõud, 6.

Linna pitser, 18.

Linnad : maakonna ja maakonnata linnad, 44.

Linnamaksud, v. maksud.

Linnaomavalitsus :

— võimkond, 5—8.

— tegevuse piirkond, 8.

— linnaomaval. asutused, 18.

— läbikäimine, 49.

õigus oma otsusi muuta, 38.

Linnaomavalitsuse teenistus :

— ametisse asetamise kord, 63.

— ametist vabastamine, 67.

— vastutusele võtmine, 71, 72.

Linnapea :

— valimine, 63.

— linnavalitsuse koosolekute juhataja, 44.

— linnapea asetäitmine, 44, 45.

— vastutus, 31.

— puhkeaeg, 67.

Linnapiirkond, 8, 9.

Linnaplaan, 5, 9, 14, 16, 24, 40, 41.

Linnasekretärid, 37, 38, 63.

— ametiaja kestvus, 68.

Linnavalitsus:

— koosseis, 44.

— võimupiirid ja asjaajamine, 45—48.

— ametiaja kestvus, 68, 69.

— volikogu koosolekutest osavõtmise õigus, 34, 66.

— kohtus nõudmise ja kostmise õigus, 45.

— linnavalitsuse korralduste peale kaebuste tõstmine, 71.

Linnavarandused, v. varandused.

Linnavolikogu:

— koosseis, 19, 33, 34.

— alluvad asjad, 21—25, 52—56.

— seaduslik koosseis ja minimaalne volinikkude arv, 33—35, 43.

— palgamääramine linnaomaval. valitavatele ametnikkudele, 22, 36, 67, 68.

— koosolekud, 29—31.

— koosolekute päevad, 29.

— koosolekute aeg, 30.

— koosolekute päevakord, 30.

— koosolekute juhatamine, 20, 75, 76.

— protokollide ärakirjade saatmine siseministrile, 38, 39.

— volikogu otsuste täitmine, 39, 42, 43.

— volikogu otsuste täitmise seismapanemine, 42.

— ametid, milledesse määramine sünnib volikogu valikul, 22, 36, 37, 63.

— volinikkude kandidaatide kustutamine, 20.

Linnavolinikud, v. volinikud.

Läbikäigud, 14.

M.

Maksud, 5, 17, 45, 70.

— linna kohtade ja sisseseadete tarvitamise eest, 16, 17, 23, 24, 27—29, 39, 40.

— linna tapamajade tarvitamise eest, 23.

— laevade talvekorteris viibimise eest, 23, 24, 39, 40.

— sadamate alla määratud kruntide eest, 23, 24, 27—29, 39, 40.

— kanalisatsiooni tarvitamise eest, 24, 25.

— majaomanikkudelt naturaalkohuste täitmise alal, 22, 23, 25, 26, 35, 39.

— palgiparvede ja palkide pealt, 29.

Maksud :

- raudteedel sisse- ja väljaveetavate kaupade pealt, 77—83.
- laevade sadamas seismise eest, 23, 24, 39, 40.
- maksu määramine volikogu poolt, 22.

Maksuvõlad : kustutamine, 23.

Monopol, 57.

Mustus, 22, 23, 24, 55.

Muuseumid, 6.

Mälestusmärgid, 6, 53.

Määrused :

- kapitalide ja muude varanduste valitsemise kohta, 23.
- ravitsus-, heategevate ja muude üldkasulikkude asutuste tarvitamise kohta, 23.
- liikumata varanduste müügiks ja väljaostuks, 23.
- majaomanikkude mõnede koormatuste ümbermuutmiseks rahamaksudeks, 25, 26.
- ettevalmistus-komisjonidele, 33.
- linnavalitsuse sisemise asjaajamise korra kohta, 48.

Mõduladud, 56.

Mõõdud, 7.

Mõõttjad, 23.

N.

Naturaalkohused, 22, 23, 25, 26, 35, 39.

Näitused, 6.

Nõudmised linnaomavalitsuse vastu, 71.

O.

Obrok ja obroki krundid, 11.

Oksjon, v. avalik pakkumine.

Otsused :

- volikogu otsused, 34, 35, 37—43, 71.
- volikogu õigus oma otsusi muuta, 38.
- siseministri kinnitamisele kuuluvad volikogu otsused, 39—42.

P.

Palgiparved, palgid, 29.

Palk :

- linnaomaval. valitavatele ametnikkudele, 22, 36, 67, 68.
- muudele linna ametnikkudele, 36.
- linnaomaval. valitavate ametnikkude palga muutmus, 67, 68 ;
- palk antakse faktilise ametikohuste täitmise eest, 68.

Palved : eraisikute palved volikogule, 31, 32.

Pantimine: linna liikumata varanduste pantimine, 40.

Parved, 5, 54.

Patrimoniaalpiirkonnad, 8, 9.

Pesumajad, 55.

Piimatalitused, 55.

Piirkond:

— linnapiirkond, 8, 9.

— linna tegevuse piirkond, 8, 9.

Pitser: linna pitser, 18.

Plaan: linnaplaan, 5, 8, 9, 16, 24, 40, 41.

Plaanid ja fassaadid, 46.

Platsid, 14—17, 41, 53.

Postijaamad, 8.

Praakijad, 23.

Protokollid: linnavolikogu protokollid, 37, 38.

Puhkeajad, 67.

Puisteed, 5, 53.

Põikuulitsad, 14, 26, 41.

Pühalik töötus, 19.

R.

Raamatukogud, 6.

Rahalised toetused, 36, 67, 68.

Rahaasutused, 7.

Rahva haridus, 6.

Rahva tervishoid, 6, 55.

Rahva toitlusolud, 7, 56.

Rahva ülikoolid, 6.

Raudteed: hoburaudteed, 23, 54.

Reklaamid, 56.

Rent: linna maade eest, 11.

Rentimine: linna varanduste rendile andmine, 11, 12, 27.

S.

Sadamad, 5, 14, 23, 24, 27—29, 39—40, 53, 54, 56, 58.

Sadamakrundid: maks nende eest, 23, 24, 27—29, 39, 40.

Sanatooriumid, 6.

Saunad, 55.

Sekretärid:

— linnavalitsuse sekretärid, 51, 63, 64.

— linnavolikogu sekretärid, 37, 38, 63, 68.

Seltsimajad, 55.

Sildid, 56,

- Sillad, 5, 8, 54.
 Solgiaugud, 55.
 Statistika, 7.
 Sundmäärused, 24, 52—63.
 — sundmääruste kavad, 58.
 — sundmääruste andmise ja tühistamise, muutmise ja and-
 mise kord, 59—61.
 — vastutusele võtmine, 61—63.
 — täitmise järele valvamine, 61, 62.
 — tagasiulataav jõud, 58.
 — kaebuste tõstmine, 61.
 — jõesse astumise aeg, 61.

Sundvõõrandamine, 10, 11.

Supelusmajad, 47, 55.

Surnuaiad, 6.

Sõiduriistad, 54.

Sõiduteed, 5, 22, 23, 53.

Sõjaolud, 34.

Söögimajad, 7.

Sünnitusmajad, 6.

T.

Tagatised, 34, 39.

Taksid, 23, 24, 27.

— toiduainetele, 23.

— vorimeestele, 23.

— tööde eest, 23.

— ainete ja kaupade kaalumise eest, 24, 56.

Tamm-teed, 5, 54.

Tapamajad, 6, 23, 55.

Teatrid, 6, 55.

Teed, 8, 54.

— hoburaudteed, 23, 54.

Teemajad, 7.

Tervishoid : rahva tervishoid, 6, 55.

Tiigid, 5, 54.

Toetused, 68.

Toitlusolud : rahva toitlusolud, 7, 56.

Trahteriasutused, 56.

Trükkimine :

— linnavalitsuse ettepanekud volikogule, 31.

— linnavalitsuse aruanded, 45, 46.

Tsirkused, 55.

Tulekahjud, 6, 53.

Tuletõrje komandod, 6.

Turud, 7, 54, 56.

Tähtajad:

— volikogu otsuste täitmiseks, 42, 43.

— sundmääruste jõusse astumiseks, 61.

— linnavalitsuse liikme ameti pidamiseks, 68, 69.

Täitmiselehed linna vastu, 13, 14.

Töotus: pühalik töotus, 19.

Tööstörsed, 7.

Tööd: avalikud tööd, 7.

Töökaitse, 7.

Töökojad, 7, 55.

Tööpuudus, 7.

Tööstus: abinõud tööstuse edendamiseks, 7.

Tööstusettevõtted, 47.

U.

Uulitsad, 5, 14—16, 26, 41, 53, 57.

— üldine tarvitamise õigus, 14—16.

— uulitsa osade tarvitamise ainuõigus, 15, 16.

V.

Vabrikud, 47, 55.

Vaestehoolekanne, 7.

Vahetalituse kontorid, 7.

Valgustus: linna valgustus, 6, 54.

Valimised: kogukondlistesse ametitesse, 22, 36, 37, 63—66.

Varandused: linna varandused, 5, 9, 10, 11, 23, 39.

— peremeheta varandused, 10.

— kingitud, pärandatud varandused, 10.

— liikumata varanduste omandamine, 23.

— liikumata varanduste võõrandamine, 23, 26, 34, 39.

— liikumata varanduste pantimine, 40, 41.

Vastutused, 34, 39.

Veealad, 8, 27, 28.

Veejooksukohad, 6, 54.

Veeteed, 14, 24, 40, 54.

— linna õigused veeteede kohta, 14.

Veeuputused, 6, 53.

Veevarustus, 6, 54, 55.

Veevärgid, 23, 54.

Vekslid, 11.

Veoäri, 54.

Volinikud :

— valimise õiguse kaotamine, 20.

— volikogust lahkumine, 20, 21.

— volikogust tagasiastumine, 20, 21.

— ettepanekute esitamine volikogule, 31, 32.

— lahkunud volinikkude kohtade täitmise kord, 20, 21.

— volinikkude üldarv, 19, 33—35.

— eriarvamiste esitamine, 35.

— kaebuste tõstmine volikogu otsuste peale, 35, 36.

Volinikud kohtu asjade ajamiseks, 13.

Vooriäri, 54, 55.

Väikemõõdulised krundid, 34, 39.

Väljaskäigukohad, 54, 55.

Võõrastemajad, 55.

Ä.

Ärakirjad, 38, 39.

Äraolek : ajutine äraolek, 44, 45, 63, 67, 69, 70.

Õ.

Õiendused : linnavalitsus on kohustatud õiendusi andma, 48.

Õigusteadline abi, 7.

Õlleladud, õllepoed, 56.

Õppeasutused, 6.

Ö.

Öömajad, 7, 55.

Öövahid, 22, 23.

Ü.

Ülekäigukohad, 23, 58.

Ülevedu :

— üleveokohad, 23.

— üleveosisseseaded, 54, 58.

— ülesõidusisseseaded, 54, 58.

— üleveoteenistus, 6.

Ülikoolid : rahva ülikoolid, 6.

Üürile andmine : linna varanduste üürile andmine, 11, 12.

S I S U K O R D.

Linnaseadus.

	Lehek.
I. peatükk. Üldmäärused	5
II. „ Linnaomavalitsuse asutuste koosseisust, tegevusaladest, võimupiiridest ja teotsemise korrast . .	18
I. osa. Linnavolinikkude valimisest	19
II. „ Linnavolikogust	19
III. „ Linnavalitsusest ja muudest linnaomavalitsuse täidesaatvatest organidest	44
III. peatükk. Linnaomavalitsuse osavõtmisest sundmääruste väljandmisest kohalikkudele elanikkudele	52
IV. „ Linnaomavalitsuse ametikohtade täitmise korrast ja linnavalitsuse teenistuse tingimustest	63
V. „ Linna heaks võetavatest maksudest	70
VI. „ Linna väljaminekutest, eelarvetest ja eelarvete täitmise aruannetest	70
VII. „ Kaebamise korrast linnaomavalitsuse korralduste peale ja linna teenistuses seisvate isikute vastutusest	71

Lisad Linnaseaduse juure.

Lisa § 58 ¹ juure	75
Lisa § 136 ¹ juure ,	77

